Tanja Ahtiainen

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009

Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 158

Översättning: Firma Pimma Åhman

Kansikuva: Neitikosken esteettömiä rakenteita.
Kuva: Metsähallitus / Heikki T. Räsänen.

ISO 14001
DNV
SERTIFIOITU ORGANISAATIO

© Metsähallitus 2011

ISSN-L 1235-8983
ISSN 1799-5388 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-446-895-4 (pdf)

Tanja Ahtiainen

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	Syyskuu 2011
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	3888/52/2011

SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	valtion retkeilyalue, luonnonsuojelualue
ALUEEN NIMI	Ruunaan retkeilyalue, Ruunaan luonnonsuojelualue
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Ruunaa FI0700045 (SCI, SPA)
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut

TEKIJÄ(T)	Tanja Ahtiainen
JULKAISUN NIMI	Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009
TIIVISTELMÄ	

Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue sijaitsevat Pohjois-Karjalassa Lieksan kaupungin alueella. Lieksanjoen varrelle syntynyt retkeilyalue on perustettu vuonna 1987. Sen pinta-ala on 31 km², josta on vettä 6 km². Retkeilyalueen ja Venäjän rajan väliin sijoittuvan vuonna 1991 perustetun luonnonsuojelualueen pinta-ala on 73 km².

Ruunaan alueen maisemaa leimaava Lieksanjoki koostuu noin 17,5 km pitkästä vesistöalueesta, johon kuuluu järviä, virtaavaa vettä ja kuusi koskea. Ruunaan retkeilyreitit ovat osa Karhunpolkua ja liittyvät samalla myös Karjalan Kierrokseen. Vaihteleva luonto vesialueineen tarjoaa retkeilijälle monipuolisen virkistysympäristön. Alueen eläimistö on runsas ja vaihteleva.

Kävijätutkimuksen tarkoituksena on selvittää Ruunaan vierailijoiden kävijärakennetta, virkistysmotivaatioita, tyytyväisyyttä alueeseen ja sen palveluihin sekä Ruunaan käytön alueellista ja ajallista jakautumista. Lisäksi saadaan tietoa kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisista vaikutuksista. Tutkimustuloksia käytetään hyväksi Ruunaan retkeilyalueen kehittämisessä.

Vuosittain Ruunaalle tehdään 85 000–90 000 käyntiä. Eniten vierailijoita käy kesäkaudella, etenkin heinäkuussa. Suurimman kävijäjoukon muodostavat 45–54-vuotiaat, joista suurin osa tulee alueelle melko läheltä, Kuopion–Joensuun alueelta. Ruunaa on suurimmalle osalle kävijöistä matkan tärkein kohde, ja suosituin vierailukohde siellä on Neitikoski.

Ruunaan retkeilyalueelle tullaan luonnon ja sen tarjoamien elämysten vuoksi. Alueella on paljon kävijöitä, jotka hyödyntävät vesistön tarjoamia mahdollisuuksia. Lieksanjoella viihtyvät niin kalastajat kuin melojat ja koskenlaskijat. Maisemista nautitaan paljon myös retkeilyreittejä kävellen. Paikan tarjoamia aistikokemuksia kävijät pitävät tärkeinä.

Kävijät arvostavat Ruunaalla käytännön toimivuutta, siisteyttä ja virkistäytymiseen liittyviä tekijöitä. Yleisesti ottaen oltiin tyytyväisiä alueen palveluihin ja rakenteisiin. Luonnonympäristö, reitit, rakenteet ja harrastusmahdollisuudet täyttivät kävijöiden odotukset.

Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2009 noin 4,5 miljoonaa euroa ja 59 henkilötyövuotta.

AVAINSANAT	Ruunaan retkeilyalue, kävijätutkimus
MUUT TIEDOT	
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 158.

ISSN-L ISSN (VERKKOJULKAISU)	1235-8983 1799-5388	ISBN (PDF)	978-952-446-895-4
SIVUMÄÄRÄ	60 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	September 2011
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	3888/52/2011
TYP AV SKYDDSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	statens strövområde, naturskyddsområde		
OMRÅDETS NAMN	Ruunaa strövområde, Ruunaa naturskyddsområde		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Ruunaa FI0700045 (SCI, SPA)		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		

FÖRFATTARE	Tanja Ahtiainen
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Ruunaa strövområde 2009
SAMMANDRAG	Ruunaa strövområde och naturskyddsområde ligger i Lieksa stad i Norra Karelen. Strövområdet grundades intill älven Lieksanjoki år 1987. Dess areal är 31 km², av vilken 6 km² utgörs av vattenområden. Det år 1991 grundade naturskyddsområdet ligger mellan strövområdet och den ryska gränsen och har en areal på 73 km². Älven Lieksanjoki, som starkt präglar landskapet i Ruunaa, består av ett 17,5 km långt vattensystem som omfattar sjöar, vattendrag och sex forsar. Vandringslederna i Ruunaa utgör en del av leden Karhunpolku och hör samtidigt också till leden Karjalan Kierros. Den varierande naturen med sina vattenområden erbjuder friluftsmänniskorna en mångsidig rekreationsmiljö. Området har en rik och mångsidig djurvärld. Syftet med besökarundersökningen i Ruunaa var att utreda besökarstrukturen, besökarnas motiv för friluftsliv och belåtenhet med området och dess tjänster samt besökens områdesvisa och tidsmässiga fördelning. Man undersökte också hur mycket pengar besökarna använde på området och vilken inverkan detta hade på den lokala ekonomin. Undersökningsresultaten utnyttjas då man vidareutvecklar Ruunaa strövområde. Ruunaa har årligen 85 000–90 000 besökare. Mest besöks området under sommarsäsongen, i synnerhet i juli. 45–54-åriga personer bildar den största gruppen bland besökarna, och merparten av dem kommer från områden på ganska kort avstånd, Kuopio- och Joensuutrakten. För största delen av besökarna är Ruunaa resans viktigaste mål och Neitikoski det populäraste besöksmålet på området. Besökarna kommer till Ruunaa strövområde för att njuta av naturen och få naturupplevelser. Många av besökarna dras till vattnen på området. Vid Lieksanjoki trivs såväl fiskare som paddlare och forsrännare. Av landskapen njuter också de som rör sig längs vandringslederna. Besökarna anser att de upplevelser de kan få på området är viktiga. Besökarna uppskattar områdets funktionsduglighet, snygghet och faktorer som har att göra med rekreation. På det hela taget var besökarna nöjda med mängden av och kvaliteten på tjänsterna. Besökarnas förväntningar uppfylldes när det gäller naturmiljön, lederna, strukturerna och möjligheterna att idka olika fritidsaktiviteter. Besökarnas totala inkomsteffekt på området var år 2009 ca 4,5 miljoner euro och sysselsättningseffekten 59 årsverken.
NYCKELORD	Ruunaa strövområde, besökarundersökning
ÖVRIGA UPPGIFTER	
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 158.

ISSN-L ISSN (ONLINE)	1235-8983 1799-5388	ISBN (PDF)	978-952-446-895-4
SIDANTAL	60 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO 7

2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS 8
2.1 Alueen kuvaus 8
2.2 Aineisto ja menetelmät 11

3 TULOKSET 14
3.1 Kävijärakenne 14
3.1.1 Kävijöiden perustiedot 14
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot 17
3.2 Käynti Ruunaan retkeilyalueella 18
3.2.1 Kohteen tärkeys 18
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset 19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen 22
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus 23
3.2.5 Kävijöiden aiempi retkeilykokemus 26
3.2.6 Saapuminen alueelle 27
3.2.7 Käyntiin liittyvä rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset 30
3.2.8 Tietolähde 34
3.3 Kävijätyytyväisyys 35
3.3.1 Käynnin tarkoitus 35
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta 36
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen 39
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät 39
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi 41
3.4 Vapaamuotoiset ajatukset 41

4 TULOSTEN TARKASTELU 43
4.1 Yhteenveto 43
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin 45

LÄHTEET 48

LIITTEET
Liite 1 Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimuksen 2009 otantakehikko 49
Liite 2 Aineiston toteutunut keruuaikataulu Ruunaan retkeilyalueella 2009 50
Liite 3 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet 52
Liite 4 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin 54
Liite 5 Suomenkielinen kyselylomake 56

1 Johdanto

Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue Pohjois-Karjalassa, Lieksan kaupungissa tarjoavat niin kokeneelle retkeilijälle kuin kaikille muillekin luonnosta nauttiville elämyksiä ja kokemuksia ympäri vuoden. Ainutlaatuisen alueesta ja sen luonnosta tekevät retkeilyalueen läpi virtaava Lieksanjoki ja sen kuusi kuohuvaa koskea. Ruunaalla on myös monipuolinen kasvisto ja eläimistö. Lieksanjoen historiaan kuuluu vahvasti sen käyttö uittoväylänä. Nykyisin jokea pitkin lasketellaan erilaisilla matkailuyritysten veneillä sekä meloen.

Ruunaan retkeilyalueelle tehdään vuosittain noin 85 000–90 000 asiakaskäyntiä. Käynnit ajoittuvat pääasiassa sulan maan aikaan. Vesistö houkuttelee niin kalastuksen kuin koskimelonnan harrastajia. Maasto on pääosin helppokulkuista sopien monenlaisille retkeilijöille ja reittien pituus ja vaativuus vaihtelevat. Alueen rakenteissa ja palveluissa on otettu huomioon myös esteettömyys. Ruunaalle voi tehdä päiväkäyntejä tai jäädä pitemmäksikin aikaa. Palveluilla, rakenteilla ja erilaisilla käyttömuodoilla pyritään kävijöille tarjoamaan mahdollisimman antoisia käyntikokemuksia ja -elämyksiä.

Kävijätutkimus pyritään tekemään noin viiden vuoden välein. Edellinen kävijätutkimus Ruunaan retkeilyalueelta on julkaistu vuonna 2003 (Eisto 2003). Sen tavoitteena oli selvittää kävijöiden perustietojen lisäksi mielipiteet alueen palveluista ja rakenteista. Lisäksi tutkittiin retkeilyalueen paikallistaloudellisia vaikutuksia. Samaan aikaan kävijätutkimuksen valmistumisen kanssa tehtiin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2002). Uuden hoito- ja käyttösuunnitelman työstäminen aloitettiin vuonna 2010. Tämän tutkimuksen tuloksia käytetään hyväksi uudessa suunnitelmassa ja Kolin–Ruunaan alueen luontomatkailusuunnitelmassa (Laukkanen 2010).

Joensuun yliopistossa tarkastetussa Ilkka Eiston väitöskirjassa on käytetty yhtenä tapaustutkimuksena Ruunaan aluetta (Eisto 2009). Väitöskirjan Ruunaata käsittelevässä osassa tarkastellaan Ruunaan retkeilyalueen ja luonnonsuojelualueen alkuvaiheita ja perustamista sekä niiden kehittymistä koskisodan ja metsäkiistojen kautta myöhäisteollisen metsänkäytön elinkeinoyhteisöksi.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Pohjois-Karjalassa sijaitseva Ruunaan retkeilyalue on perustettu vuonna 1987. Retkeilyalue sijaitsee Lieksan kaupungin alueella lähellä Venäjän rajaa (kuva 1). Lieksaan on kulkuyhteys Joensuu–Lieksa–Nurmes-tietä (kantatie nro 73) sekä rautateitse. Etäisyys Joensuusta on noin 120 km, Kuopiosta 215 km ja Kajaanista 200 km. Matkaa retkeilyalueelle kertyy Lieksan keskustasta noin 30 km. Retkeilyalueelle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä, mutta alueen ja Lieksan keskustan välillä toimii kimppakyytipalvelu.

Retkeilyalueen itäosan ja Venäjän rajan väliin sijoittuu Ruunaan luonnonsuojelualue. Se on perustettu retkeilyaluetta myöhemmin, vuonna 1991, ja sen pinta-ala on 73 km². Osa luonnonsuojelualueesta (kuva 2) on rajavyöhykettä, jolla liikkumiseen vaaditaan rajavartioviranomaisen myöntämä vyöhykelupa. Ruunaan retkeilyalue, luonnonsuojelualue ja Ruunaanjärvi muodostavat yhdessä Ruunaan Natura 2000 -alueen, jonka kokonaispinta-ala on lähes 120 km². Sekä Ruunaan retkeilyalue että luonnonsuojelualue ovat Metsähallituksen luontopalvelujen hoitamia ja ylläpitämiä. Retkeilyalue on tärkeä paitsi luonnonsuojelulle, myös ulkoilulle ja retkeilylle, ja alueella harjoitetaan myös tutkimustoimintaa tukevaa metsätaloutta.

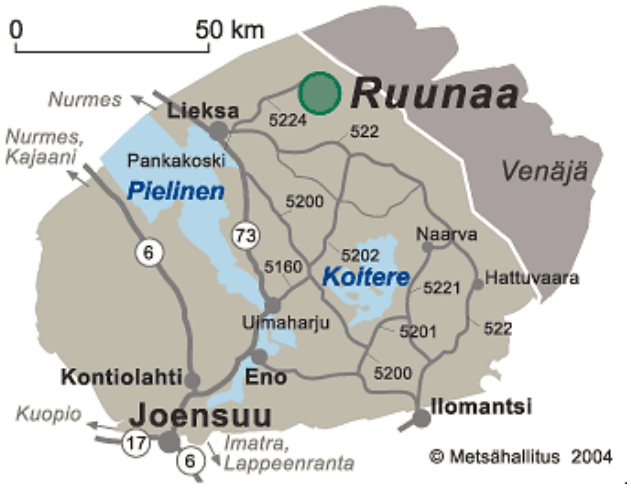

Kuva 1. Ruunaan retkeilyalueen sijainti. © Metsähallitus 2011, © Karttakeskus Lupa L5293.

Ruunaan retkeilyalue on kokonaispinta-alaltaan 31 km², josta vettä on 6 km² (kuva 2). Ruunaan lähialueella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Lieksan kaupunkia (kuva 3). Venäjän Karjalasta Ruunaanjärven kautta Pieliseen laskeva Lieksanjoki on retkeilyalueen tärkein elementti. Lieksanjoessa on retkeilyalueen puolella yhteensä kuusi koskea, ja yhdessä järvien ja virtaavien vesien kanssa ne muodostavat vaihtelevan, noin 17,5 km pitkän vesistöalueen, jossa on putouskorkeutta lähes 16 metriä.

Retkeilyreitit, joita retkeilyalueella on yhteensä noin 57 kilometrin verran, myötäilevät osittain Lieksanjokea ja tarjoavat kulkijalle vaihtelevia maisemia. Lieksanjoki on mahdollista ylittää joko riippusiltaa pitkin Haapa- ja Siikakoskilla tai ylitysveneellä soutaen Airovirralla ja Vastuuniemessä. Neitikoskella on noin kahden kilometrin pituinen Närelenkki-luontopolku, jonka varrella on muun muassa luonnosta ja alueen historiasta kertovia opastauluja. Luontopolku sopii hyvin lapsille. Osa retkeilyreiteistä kulkee samaa reittiä Lieksan

kaupungin ylläpitämän Karhunpolun kanssa. Karhunpolku on osa maakunnallista Karjalan Kierros -reitistöä.

Patikoinnin lisäksi retkeilyalueeseen voi tutustua veneilemällä tai meloen. Kosket tarjoavat haasteita niin alan harrastajille kuin lajiin vasta tutustuville. Ruunaan kosket lukeutuvat Suomessa käytettävän kansainvälisen koskiluokituksen mukaan luokkiin I–II (helppo–vaikeahko). Paikallisten matkailuyrittäjien järjestämillä koskenlaskuretkillä koskien kuohut pääsee kokemaan koskiveneen tai kumilautan kyydissä. Osa alueen reiteistä soveltuu myös maastopyöräilyyn. Talvella Ruunaalla on hoidettuja murtomaahiihtoreittejä ja alueen ympäri kiertää noin 35 km pitkä moottorikelkkaura.

Kalastus on yksi Ruunaan vetovoimatekijä. Ruunaan kosket ovat suosittu koskikalastuskohde. Kesällä vesistöön istutetaan lähes viikoittain pyyntikokoisia kirjolohia ja taimenia. Lisäksi Lieksanjoessa elää luonnonvaraisena taimenta ja harjusta. Pyydykseen voi käydä myös kuha, siika, säyne, hauki ja ahven.

Ruunaan luontotalossa voi tutustua tarkemmin alueen historiaan aiheesta kertovan näyttelyn avulla ja aistikokemuksiin voi virittäytyä multivisioesityksen katsomalla. Tarjolla on opastusta retkeilyalueen harrastusmahdollisuuksista ja retkeilyreiteistä. Lisäksi luontotalolta voi ostaa matkamuistoja ja kalastuslupia.

Ruunaan retkeilyalueella on 22 tulentekopaikkaa ja 12 hirsilaavua, joissa voi majoittua lyhytaikaisesti. Tilapäinen yöpyminen teltoissa on sallittua. Telttailu on mahdollista myös maksullisilla telttailupaikoilla Ruunaan retkeilykeskuksessa. Muuta majoitusta ja ohjelmapalveluja järjestävät alueella ja sen lähistöllä toimivat matkailuyrittäjät (Metsähallitus 2010).

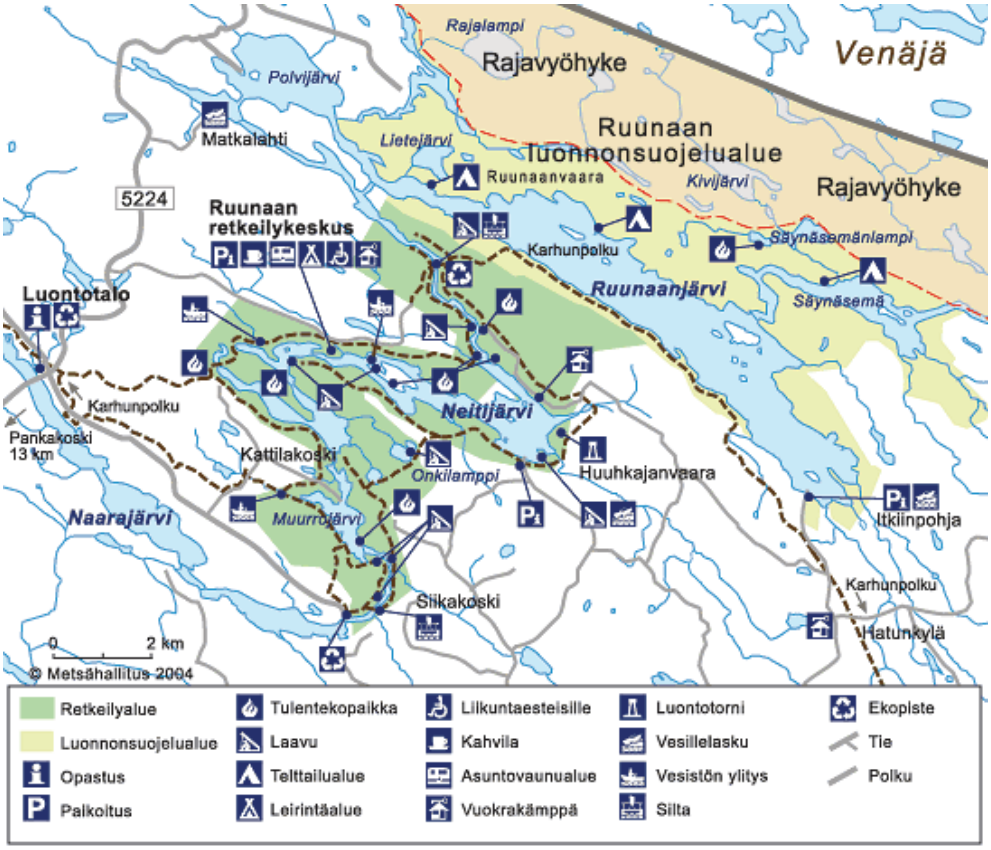

Kuva 2. Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue. Karttaa käytettiin avuksi kävijähaastatteluissa. © Metsähallitus 2011, © Maanmittauslaitos 1/MML/11.

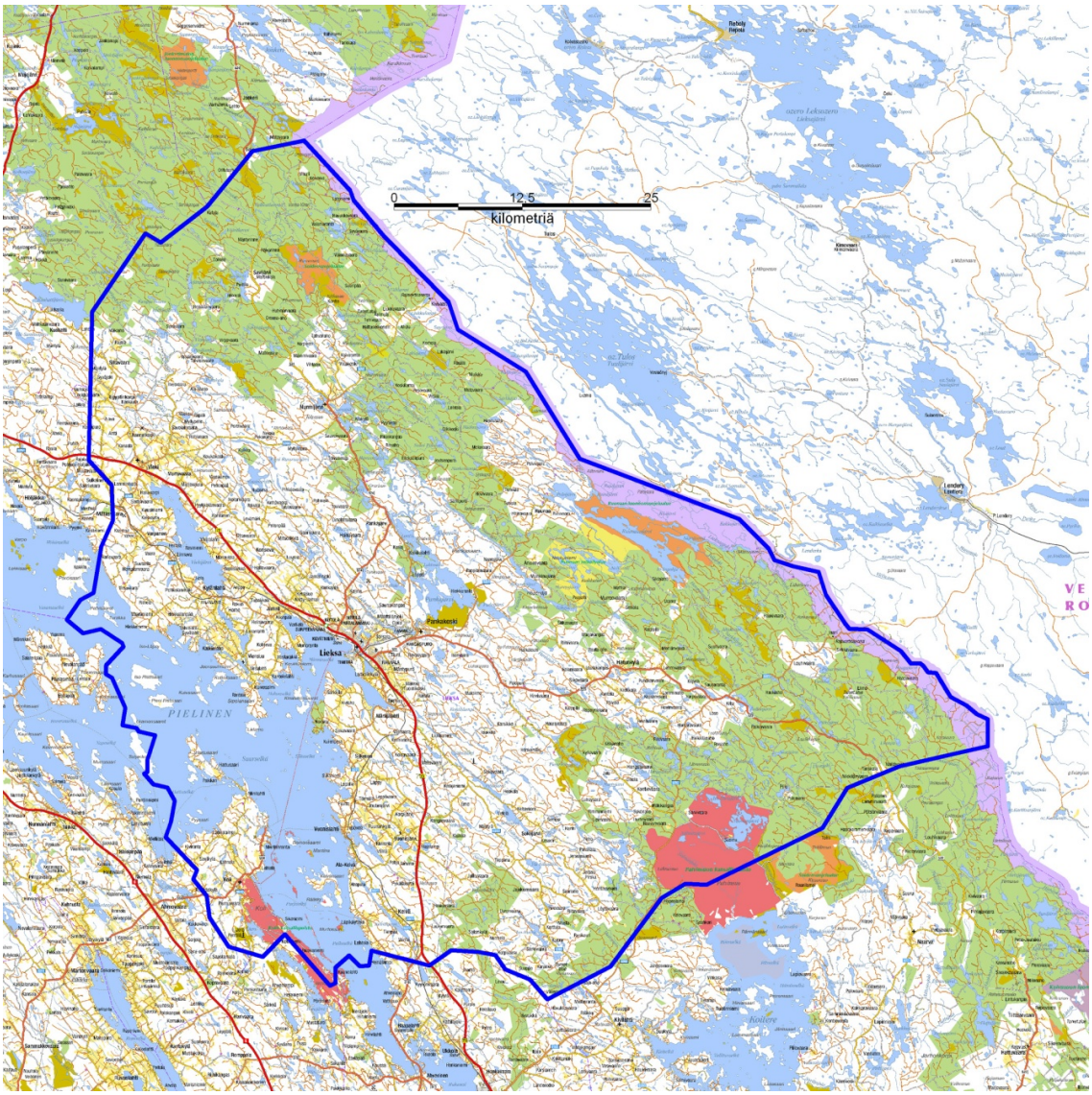

Kuva 3. Ruunaan retkeilyalue ja sen lähialueeksi tätä tutkimusta varten määritelty Lieksan kaupunki (sininen rajaus). Rajauksen sisällä retkeilyalue on merkitty keltaisella. Karttaa käytettiin avuksi kävijähaastatteluissa. © Metsähallitus 2011, © Karttakeskus Lupa L5293.

Ruunaan alueella elää runsaslukuinen eläimistö. Siellä tavataan kaikki Suomessa esiintyvät suurpedot, joista karhu on Ruunaalla yleisin (Metsähallitus 2006). Kannat ovat viime aikoina olleet kasvussa. Luonnonsuojelualueen puolella asustelee myös harvalukuinen metsäpeurakanta. Metsissä ja vesissä pesii monipuolinen lintulajisto.

Ruunaan retkeilyalue valittiin vuonna 2009 yleisöäänestyksessä valtakunnalliseksi Vuoden Retkikohteeksi. Metsähallituksen kohdetta ei ollut aikaisemmin äänestetty voittajaksi tässä silloin viidettä kertaa järjestetyssä kilpailussa. Vuoden Retkikohde -kilpailun tarkoituksena on tehdä Suomen retkeilykohteita tunnetummiksi ja opastaa aktiivisia luonnossa liikkujia uusille reiteille.

Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot Ruunaan retkeilyalueesta. Lisätietoa Ruunaasta löytyy mm. Luontoon.fi-verkkopalvelusta (www.luontoon.fi).

Taulukko 1. Tärkeimmät tiedot Ruunaan retkeilyalueesta vuonna 2009.

RUUNAAN RETKEILYALUE	
Perustamisajankohta	1987 (luonnonsuojelualue vuonna 1991)
Sijainti	Pohjois-Karjala, Lieksan kaupunki
Retkeilyalueen pinta-ala	31 km², josta vettä 6 km² (luonnonsuojelualue 73 km²)
Käyntimäärä	V. 2009 noin 89 000 käyntikertaa (vain retkeilyalue)
Palvelut	Metsähallituksen tarjoamat palvelut kesäaikana - Ruunaan luontotalo (opastus, näyttely, kalastusluvat, vesipiste) - telttailupaikat - asuntovaunupaikat 20 kpl - tulentekopaikat 22 kpl - hirsilaavut 12 kpl - keittokatos Neitikosken pysäköintipaikalla - savustuspöntöt - retkeilyreittejä yhteensä noin 57 km - luontopolku 2,2 km - paikoitusalueet 8 kpl - Neitijärven varausmökit 3kpl - vuokrasauna - liikuntaesteisten palvelut luontotalolla ja Neitikosken alueella - jätehuolto, ekopisteet Yrittäjien tarjoamat palvelut - ohjelmapalvelut, mm. koskenlasku, erälounas - välinevuokraus: kanootit, veneet, polkupyörät, retkeily- ja kalastustarvikkeet - kahvila- ja ravintolapalvelut - majoituspalvelut, saunapalvelut, tilavuokraus
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luonnon virkistyskäyttö, erä- ja luontomatkailu, virkistyskalastus, luonto-opetus, metsätalous
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Vuodelta 2002 (Metsähallitus 2002). Uuden hoito- ja käyttösuunnitelman teko aloitettiin syksyllä 2009 ja suunnitelma hyväksyttiin tämän tutkimuksen teon jälkeen helmikuussa 2011.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimuksen aineisto kerättiin kesäkauden aikana 15.5.–15.9.2009. Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakiolomaketta, joka muokattiin Ruunaan retkeilyalueelle sopivaksi (liite 5, Kajala ym. 2009). Näin tutkimus saatiin vertailukelpoiseksi muiden Metsähallituksen alueilla toteutettavien kävijätutkimusten kanssa. Kyselylomakkeita oli suomeksi ja englanniksi.

Aineiston tavoitemäärä oli 409 vastauslomaketta, mikä arvioitiin sopivaksi aikaisempien tutkimusten ja alueen käyntimäärän perusteella. Otantakehikon (liite 1) perusteella arvottiin 42 keruupäivää niin, että haastattelupäiviä tuli tasaisesti jokaiselle viikonpäivälle ja ajankohdalle (aamupäivä klo 10–15, iltapäivä klo 15–20). Aineiston keruupaikkoja oli viisi: Paasikoski–Haapavitja, Neitikoski, Murrookoski–Siikakoski, Ruunaan luontotalo sekä alueella toimivat matkailuyritykset. Alun perin kaikissa keruupaikoissa oli tarkoitus kerätä aineistoa vain otantapäivinä. Kuitenkin heti alussa huomattiin, että luontotalolle saapuvat vieraat olivat pääasiassa vasta menossa alueelle. Tämän vuoksi luontotalolla siirryttiin jatkuvaan otantaan ja kysely suunnattiin alueella jo käyneille asiakkaille. Alueen yritysten otantapäivät suunniteltiin aluksi valittavan arpomalla, mutta käytännössä toimivammaksi menetelmäksi todettiin se, että haastattelija oli yhteydessä yrityksiin ja sopi päivät yritysten kanssa.

Keruupäiviä varauduttiin muuttamaan tarpeen mukaan keruujakson aikana. Kaksi maastokeruupäivää korvattiin haastattelemalla ihmisiä luontotalon pihalla, johon oli järjestetty haastattelupiste ja kahvitarjoilu. Sadepäivien varalta ei ollut suunniteltu mitään korvaavaa paikkaa keruulle. Yksi sadepäivä käytettiin lomakkeiden tallennustyöhön. Aineiston keruupäiviä kertyi kolmessa otantapisteessä (Paasikoski–Haapavitja, Neitikoski ja Murrookoski–Siikakoski) yhteensä 26 (liite 2). Näiden lisäksi luontotalolta kertyi vastauksia 38 päivänä ja yrityksistä 23 päivänä.

Kävijöitä haastateltiin tapaamisjärjestyksessä sitä mukaa, kun haastattelija vapautui edellisestä haastateltavasta. Kaikille kävijöille ei lomaketta ehditty tarjota haastattelijan ollessa varattuna. Lomaketta tarjottiin kaikille yli 15-vuotiaille, mielellään alueella jo jonkin aikaa olleille kävijöille. Haastattelija liikkui keruupaikoilla vapaasti tarjoamassa lomaketta täytettäväksi. Haastattelija oli myös varautunut antamaan lomakkeen haastateltavalle myöhemmin täytettäväksi ja palautettavaksi postitse palautuskuoressa Metsähallituksen Lieksan toimistoon.

Vastauksia saatiin yhteensä 340, ja niistä kaksi kolmasosaa kertyi luontotalolta ja alueella toimivista matkailuyrityksistä (taulukko 2 ja liite 2).

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen Ruunaan retkeilyalueella.

Haastattelupaikka	kpl	%
Luontotalo	117	35
Paasikoski–Haapavitja	9	3
Neitikoski	70	21
Murrookoski–Siikakoski	31	9
Yritykset	105	32
Yhteensä	**332***	**100**

*) Vastauksia saatiin yhteensä 340, mutta kahdeksan vastauksen haastattelupaikka ei ole tiedossa.

Keruupäivistä pidettiin keruupäiväkirjaa. Siihen merkittiin keruupaikan ja -ajankohdan lisäksi sääolot, haastateltujen, ohikulkijoiden sekä kieltäytyjien määrä, alle 15-vuotiaiden lukumäärä ja muita haastattelijan tekemiä huomioita sekä haastateltavien kommentteja haastattelutilanteessa.

Aineiston keruussa pyrittiin siihen, että haastateltavat täyttäisivät lomakkeen itse. Haastattelija oli kuitenkin valmis täyttämään lomakkeen haastateltavan puolesta, jos tilanne niin vaatisi. Haastattelija myös opasti tarvittaessa lomakkeen täyttämisessä. Tutkimusalueiden sijainnin määrittämisessä käytettiin apuna kahta karttaa. Toisessa oli kuvattuna retkeilyalue (kuva 2 sivulla 9) ja toisessa retkeilyalue lähialueineen (kuva 3 sivulla 10). Tutkimukseen osallistuneet saivat palkkioksi vaivannäöstään kahvilipun alueen yrittäjien kahviloihin.

Kyselylomakkeen täytössä ilmeni joitakin ongelmia:

- Kartoista huolimatta retkeilyalueen ja lähialueen rajaukset eivät aina olleet lomakkeen täyttäjille selviä. Vietetyn ajan määrittäminen erikseen retkeilyalueelle ja lähialueelle oli tuottanut muutamille vastaajille vaikeuksia (kysymykset 2 ja 3, liite 5).
- Luontotalolla lomaketta täyttäneet unohtivat joskus merkitä kysymyksessä 4 luontotalon käyntikohteekseen.
- Kulkuneuvoa kysyttäessä viimeisimmän kulkuneuvon merkitseminen jäi usealta pois (kysymys 5b).

- Seurueen koostumusta kysyttäessä vastaajat merkitsivät usein monta vaihtoehtoa (kysymys 7).
- Kysymys 8 jäi monelta kokonaan vastaamatta. Syynä oli mahdollisesti kysymyksen sijainti lomakkeella.
- Kohta 9b oli jäänyt joiltakin täyttämättä. Jäikö alin rivi ehkä vastaajalta huomaamatta?
- Kysymys 10a koettiin usein työlääksi vastata, ja jotkut jättivät palveluiden ja rakenteiden määrää koskevan osion tyhjäksi.
- Rahankäyttöä koskevassa kysymyksessä oli joillekin vastaajille ollut epäselvää, kysyttiinkö omia vai seurueen yhteisiä kuluja (kysymys 13).

Kävijätutkimuslomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmään. Tilastollisina menetelminä aineiston analysoinnissa käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen (luku 3.2.7) käytettiin Metsäntutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen vuonna 2009 kehittämää laskentamallia (Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009). Yhdysvaltalaiseen Money Generation Model'iin (Stynes ym. 2000, MGM2 2009) perustuva, Suomen oloihin muokattu malli liitettiin vuonna 2010 osaksi Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Ruunaa kuuluu luokkaan "maaseutu". Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyyssuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Vastaajissa oli yhtä paljon miehiä kuin naisiakin. Keski-ikä miesten keskuudessa oli noin 47 vuotta ja naisten noin 43 vuotta (taulukko 3). Miehistä vanhin vastaaja oli 85-vuotias, nuorin 19-vuotias. Naisilla korkein ikä oli 79 vuotta ja nuorin vastaaja oli 15-vuotias. Suurimman kävijäjoukon muodostivat 45–54-vuotiaat (kuva 4). Naisten osuus alle 45-vuotiaista oli suurempi, kun taas yli 54-vuotiaiden joukossa oli enemmän miehiä.

Taulukko 3. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 340.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	47,20	43,16	45,21
Iän keskihajonta	14,66	14,88	14,88
Minimi-ikä	19	15	15
Maksimi-ikä	85	79	85
Moodi	50	45	45
Mediaani	50	45	47

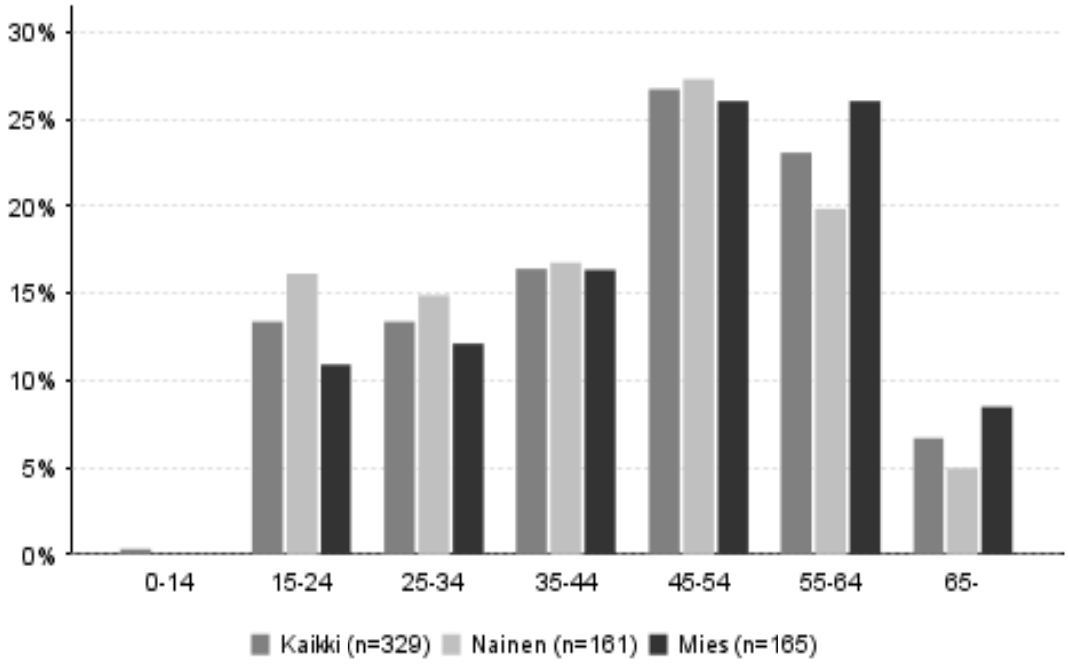

Kuva 4. Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan.

Vastaajista kaksi kolmannesta (67 %) oli koulutukseltaan ammattikoulun, opistotason tai alemman yliopisto- tai korkeakoulututkinnon suorittaneita ja 15 % oli suorittanut ylemmän yliopisto- tai korkeakoulututkinnon (taulukko 4). 18 % oli ilmoittanut, ettei ole suorittanut lainkaan ammatillista tutkintoa; miehistä 21 % ja naisista 15 %. Yleisesti ottaen naiset olivat hieman korkeammin koulutettuja kuin miehet.

Taulukko 4. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	40	25	33	20	74	23
Opistotasoinen tutkinto	31	19	45	28	78	24
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	34	21	33	20	67	20
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	23	14	27	17	50	15
Ei ammatillista tutkintoa	34	21	25	15	59	18
Yhteensä	**162**	**100**	**163**	**100**	**328**	**100**

Yli kolmasosa (35,1 %) vastaajista oli kotoisin Kuopion–Joensuun seudulta (kuva 5). Seuraavaksi eniten kävijöitä oli Helsingin–Lahden (23,1 %), Tampereen–Jyväskylän (15,0 %) ja Mikkelin–Lappeenrannan (10,1 %) seuduilta. Länsirannikolta ja pohjoisesta kävijöitä oli vähän. Kunnittain tarkasteltuna Ruunaan retkeilyalueelle tuli eniten kävijöitä Joensuusta (15 %), Lieksasta (8 %), Helsingistä (6 %) ja Jyväskylästä (4 %). Kuopiosta, Lahdesta ja Lappeenrannasta retkeilyalueelle matkanneita oli 3 % jokaisesta. Lieksa oli tutkimuksessa määritelty kuuluvaksi lähialueeseen. Yksittäisiä kävijöitä oli saapunut hyvin useasta eri kunnasta, lähes ympäri Suomen.

Vastanneista 94 % ilmoitti kotimaakseen Suomen (taulukko 5). Ulkomaisista kävijöistä (6 % vastanneista) suurimman joukon muodostivat saksalaiset, joita oli 3 % vastaajista. Venäläisten osuus on Ruunaan retkeilyalueen kävijöistä todellisuudessa suurempi kuin tutkimuksessa todettu 1 %. Venäläisten kävijöiden haastattelussa on ongelmana kielitaidon puute. Tässä tutkimuksessa haastattelulomakkeita ei ollut tarjolla venäjäksi. Ruunaalla venäläisten matkailijoiden kiinnostuksen kohteita ovat kalastus ja koskimelonta.

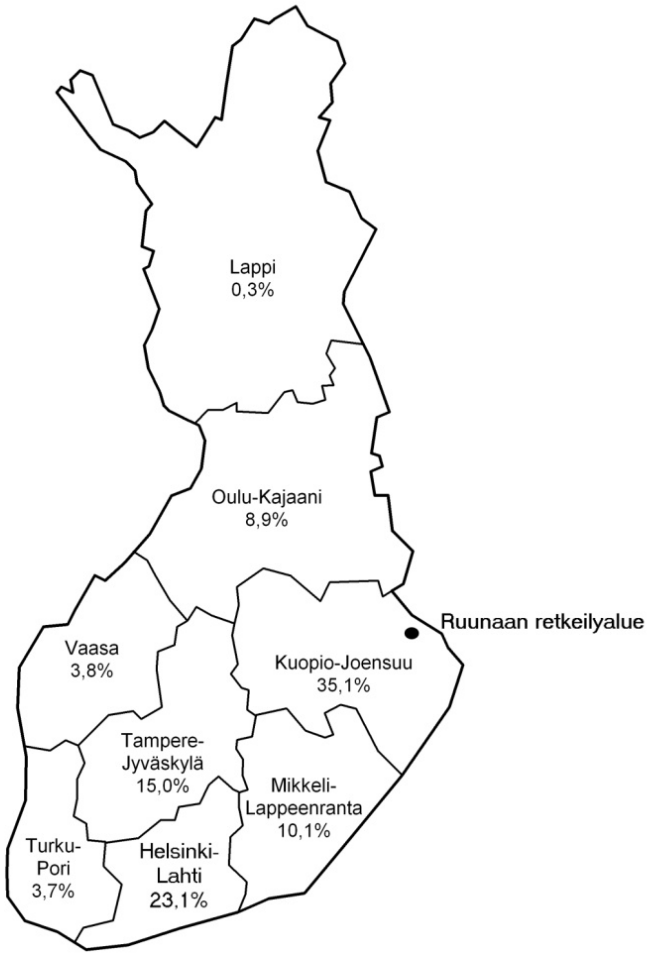

Kuva 5. Ruunaan retkeilyalueen sijainti ja kävijätutkimukseen vastanneiden kotikuntien alueelliset osuudet.

Taulukko 5. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	319	94
Saksa	9	3
Belgia	5	1
Venäjä	2	1
Ranskan tasavalta	2	1
Mongolia	1	0
Alankomaat	1	0
Muu kuin Suomi, ei määritelty tarkemmin	1	0
Yhteensä	**340**	**100**

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Tutkimukseen vastanneista lähes kaksi kolmannesta (65 %) oli tullut alueelle 2–5 hengen seurueissa (taulukko 6). Kolmasosa (32 %) vastaajista oli saapunut vähintään kuuden hengen seurueissa. Yksin retkeilyalueella liikkuvia oli vain 4 %.

Alle 15-vuotiaita oli mukana 16 %:lla seurueista (taulukko 7). Näissä seurueissa lasten määrä oli tyypillisesti 2 tai 3 ja heidän keskimääräinen ikänsä oli yhdeksän vuotta. Neljällä vastaajalla oli ryhmässään mukana yksi tai kaksi liikuntaesteistä.

Lähes puolet (47 %) tutkimukseen vastanneista oli saapunut retkeilyalueelle oman perheen kanssa (taulukko 8). Ystävien kanssa oli tullut viidennes (20 %) vastaajista. Muita tyypillisiä seurueita olivat muista sukulaisista, työtovereista tai opiskeluryhmästä koostuvat ryhmät. Näihin seurueisiin kuului kuhunkin 9 % vastaajista. Koululaisia haastateltaessa vastaajan täytyy olla 15 vuotta täyttänyt. Koululuokan seurueen tyypiksi valinneita oli tutkimuksen mukaan 4 %. Osalla vastaajista oli kuitenkin saattanut mennä vaihtoehdot ”opiskeluryhmä” ja ”koululuokka” sekaisin. Yksi vastanneista oli maininnut muuna seuruetyyppinä tietyn yrityksen, joten sen voidaan katsoa kuuluvan kohtaan ”yritysvieraat”. Jotkut vastaajista olivat valinneet seurueen koostumusta koskevaan kysymykseen ohjeista poiketen kaksi vaihtoehtoa. Valitut vaihtoehdot olivat näissä tapauksissa ”oma perhe” ja ”ystävät”. Kyseisellä tavalla vastanneiden vastausvaihtoehdoksi tallennettiin ”oma perhe”.

Taulukko 6. Kävijöiden seuruetiedot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	12	4
2–5 hengen seurue	220	64
6 tai useamman hengen seurue	107	32
Yhteensä	**339**	**100**

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Ruunaan retkeilyalueella.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	327	10,6	19,22	2	2	4	7	82
Alle 15-vuotiaita	53	2,5	2,10	0	1	2	4	7
Liikuntaesteisiä	4	1,8	0,50	1	1	2	2	2
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	81	1999,5	3,28	1994	1997	2000	2002	2007

Taulukko 8. Seurueen koostuminen.

Seurue	kpl	%
Oma perhe	158	47
Muut sukulaiset	28	9
Ystävät	66	20
Työtoverit	28	9
Koululuokka	13	4
Opiskeluryhmä	28	9
Kerho, yhdistys tms.	2	1
Yritysvieraat	3	1
Jokin muu, mikä?	1	0
Yhteensä	**327**	**100**

3.2 Käynti Ruunaan retkeilyalueella

3.2.1 Kohteen tärkeys

Ruunaan retkeilyalue oli yli puolelle (57 %) vastaajista matkan ainoa tai tärkein kohde ja vain 6 % oli saapunut alueelle ennalta suunnittelemattomasti (kuva 6). Tämä selittynee pitkälti sillä, että Ruunaan retkeilyalue ei varsinaisesti ole minkään kulkureitin varrella, vaan alueelle täytyy varta vasten poiketa.

Reilu kolmannes (37 %) vastanneista ilmoitti Ruunaan olleen yksi matkan suunnitelluista kohteista. Matkan muita kohteita oli mainittu runsaasti, mutta useimmin oli kuitenkin suunniteltu Ruunaan lisäksi käynti Kolilla tai jollain muulla lähialueen virkistys- tai retkeilykohteella (Patvinsuon kansallispuisto, Jongunjoki; liite 3). Myös kauempana olevia alueita, kuten Hossa, mainittiin vastauksissa. Kolin kansallispuisto on luonnoltaan ja nähtävyyksiltään hyvin erilainen Ruunaan retkeilyalueeseen verrattuna, joten matkailijat haluavat usein tutustua myös siihen. Siirtyminen näiden kahden alueen välillä on suhteellisen helppoa ja nopeaa esimerkiksi Lieksan keskustasta Pielisen poikki Kolille liikennöivän autolautan mukana.

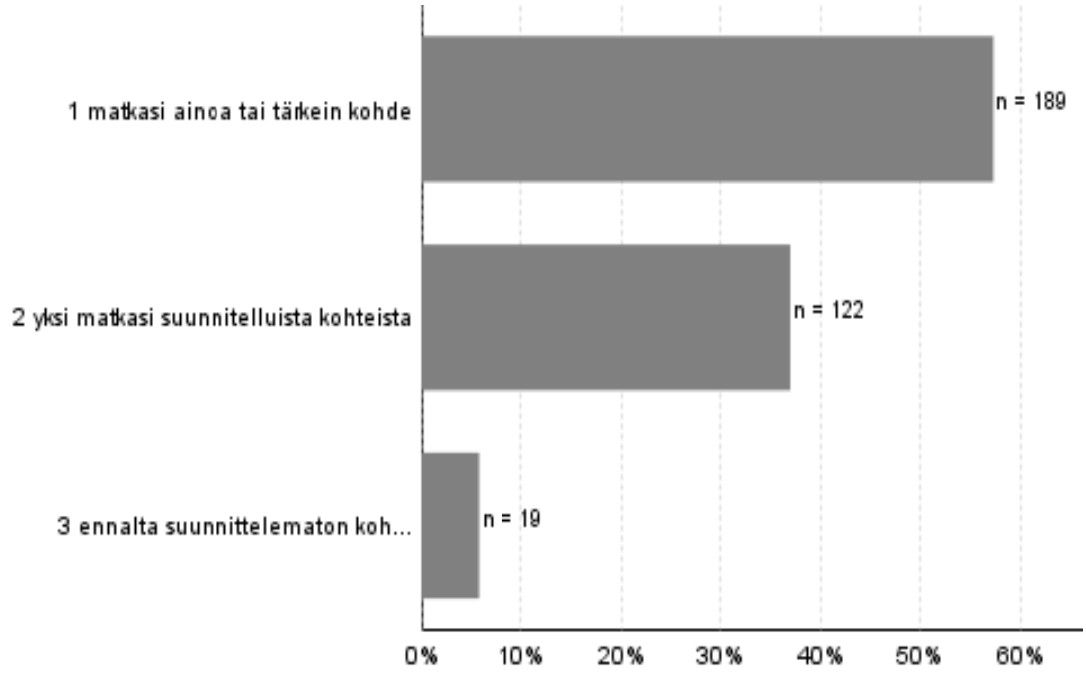

Kuva 6. Ruunaan retkeilyalueen tärkeys matkan kohteena.

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Pääasialliset toiminnat, joita Ruunaan retkeilyalueella harrastetaan, painottuvat selvästi luontoon ja sen tarjoamiin aistikokemuksiin (kuva 7). Sekä miehet että naiset olivat tulleet nauttimaan luonnosta (52 % vastanneista) ja luonnon nähtävyyksistä (42 %), katselemaan maisemia (47 %) tai muuten tarkkailemaan luontoa (48 %). Kävely oli kuitenkin vastausten perusteella suosituin harrastus (58 %). Kun on kyse Ruunaasta, yksi tärkeimmistä toiminnoista on paikallisten matkailuyrittäjien järjestämät koskenlaskut. Siihen oli tullut osallistumaan tai suunnitellut osallistuvansa lähes kolmannes (30 %) vastanneista. Lisäksi miehistä yhtä suuri osa (30 %) harrasti kalastusta sen kertaisella käynnillään. Kalastajien määrä on Ruunaan vesialueilla huomattava. Isoa osaa heistä ei kuitenkaan helposti tavoiteta tutkimukseen, ellei haastattelija esimerkiksi satu paikalle kalastajan pitäessä taukoa rannalla. Kalastajat eivät välttämättä halua kuluttaa kalastusluvan voimassaoloaikaa lomakkeen täyttämiseen.

Ruunaa on myös melonnan ja freestyle-melonnan harrastajien suosima kohde, ja heitä on alueella tasaisesti koko kesäkauden ajan. Melojien saamisessa mukaan tutkimukseen on myös edellä mainitun kaltaisia ongelmia. Melojat aloittavat ja päättävät melonnan yleensä paikoissa, joista haastattelija ei heitä tavoita.

Vastauksista kävi ilmi myös eväsretkeilyn tärkeys. Eväiden nauttimisen luonnossa ilmoitti harrastuksekseen vajaa kolmannes (29 %) vastaajista. Evät syödään usein laavuilla ja tulipaikoilla. Niinpä on tärkeää, että retkeilyalueella on riittävästi näitä paikkoja ja ne ovat kunnossa.

Reilu neljännes (27 %) tutkimukseen osallistuneista ilmoitti matkansa yhdeksi harrastukseksi käynnin luontotalolla. Luontotalo tarjoaa matkailijoille kalastuslupien ja matkamuistojen ohessa tietoa Ruunaan alueesta. Talossa on alueesta kertova näyttely sekä multivisioesitys Ruunaan luonnosta ja harrastusmahdollisuuksista. Yrittäjien järjestämiin koskenlaskuihin lähdetään myös usein luontotalolta, jolloin asiakkaalla on mahdollisuus tutustua talon palveluihin. Luontotalo sijaitsee varsinaisen retkeilyalueen ulkopuolella, mutta sinne johtavan päätien varrella.

Kysyttäessä valituista harrastuksista tärkeintä lähes yhtä suosituiksi nousivat koskenlasku (21 % vastanneista) ja luonnosta nauttiminen (20 %) (kuva 8). Miehiä ja naisia erikseen tarkasteltaessa voidaan todeta, että naiset suosivat molempia edellä mainittuja asioita enemmän kuin miehet. Miehistä sen sijaan 20 % piti kalastusta tärkeimpänä, kun naisilla sama luku oli vain 2 %. Tähän kohtaan jätti vastaamatta huomattava osa lomakkeen täyttäneistä.

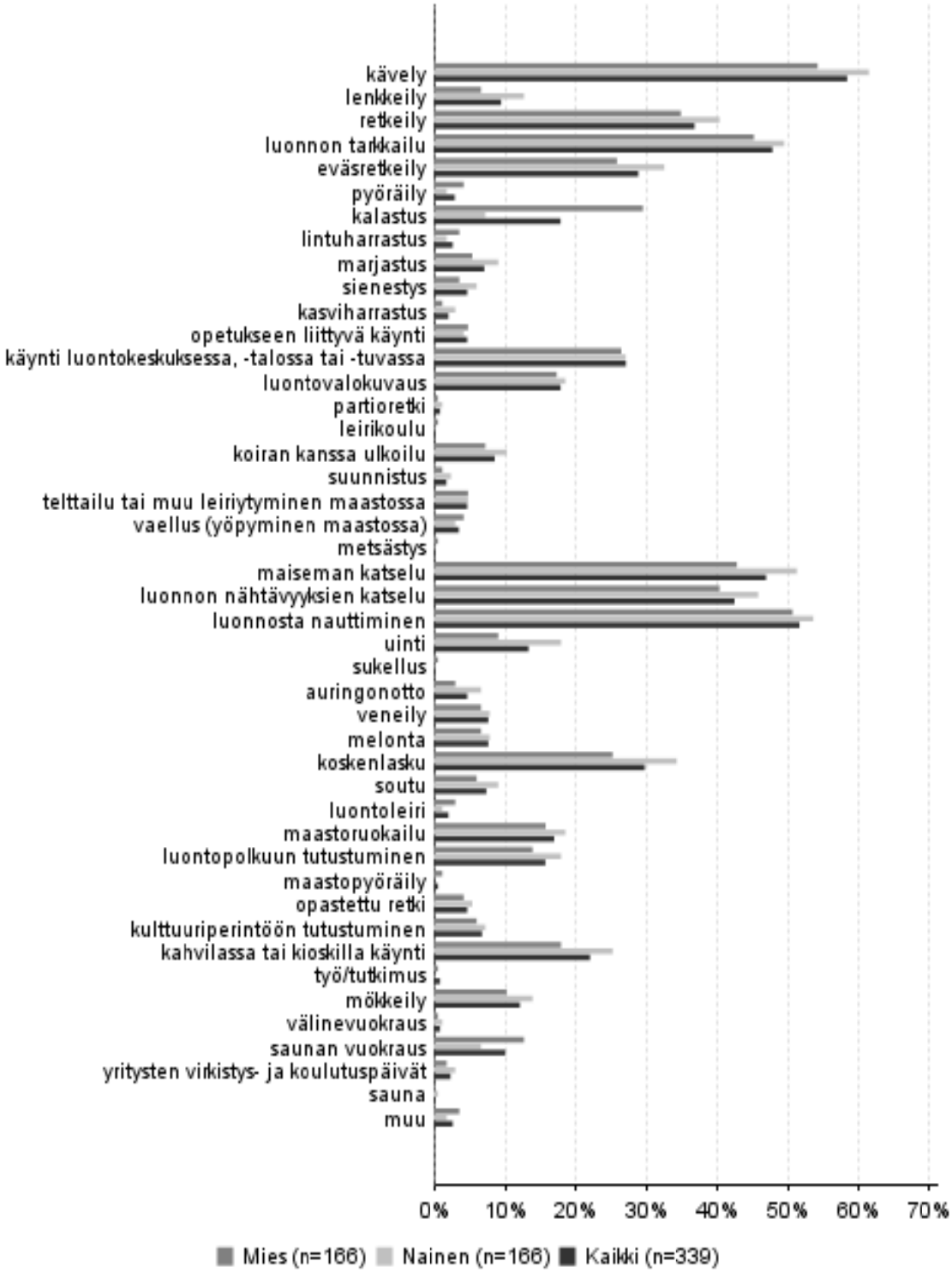

Kuva 7. Harrastukset, joihin osallistuttiin tai aiottiin osallistua tällä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella sekä niiden suosio.

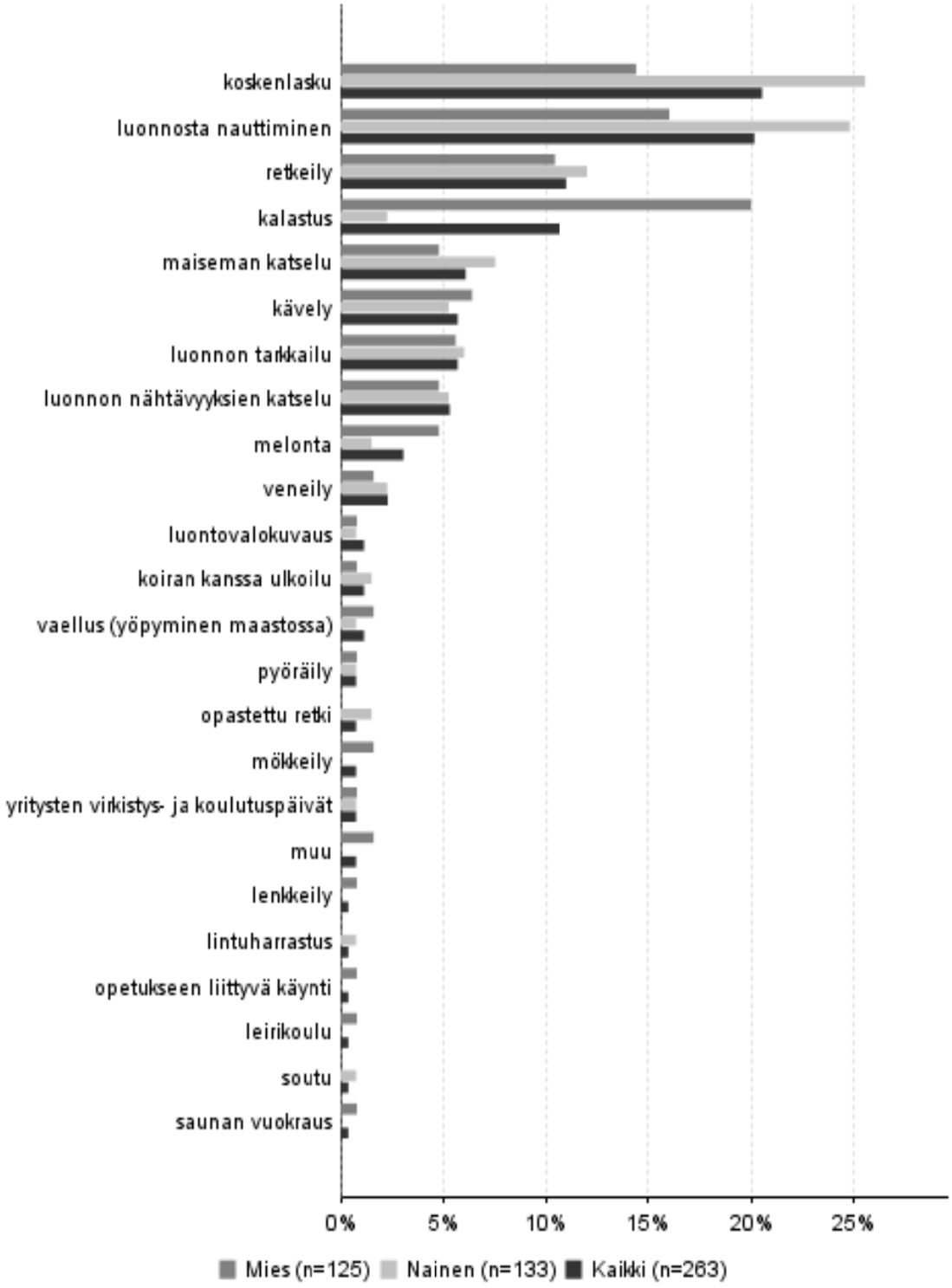

Kuva 8. Vastanneiden tärkeimmät harrastukset tällä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Käyntien alueellista jakautumista tarkasteltaessa Neitikoski osoittautui ylivoimaisesti käydyimmäksi kohteeksi. Siellä vieraili 82 % vastanneista (taulukko 9). Alueella hyvin lyhyen aikaa vierailevat kävijät sekä vain ohikulkumatkalla olevat valitsevat usein juuri Neitikosken käyntikohteekseen, mahdollisesti sen takia, että paikalle on helppo tulla ja autolla pääsee reilun puolen kilometrin päähän koskesta. Neitikoskelle menevä polku on rakennettu esteettömäksi, joten sekä pyörätuolilla että esimerkiksi lastenrattaiden kanssa pääsee ihailemaan Neitikosken stopparia eli suurta kaatuvaa aaltoa. Koskella käy paljon myös kalastajia. Villin Pohjolan yksityiselle matkailuyrittäjälle vuokraamassa Ruunaan retkeilykeskuksessa, joka sijaitsee aivan Neitikosken vieressä, vieraili yli puolet (54 %) vastanneista ja lähes puolet (49 %) ilmoitti käyneensä tai aikovansa käydä Ruunaan luontotalolla.

Retkeilyalueen eteläpäässä sijaitsevat koskireitin viimeiset kosket, Siikakoski ja Murrookoski, olivat myös suosittuja käyntikohteita. Siikakoski keräsi kävijöistä 59 % ja sen yläpuolella oleva Murrookoski 46 %. Molemmat vesialueet ovat etenkin kalastajien suosiossa. Koskia kiertävän Koskikierros-reitin varrella on retkeilijöille useita tulentekopaikkoja ja laavuja. Ne ovat myös paikallisille asukkaille mieleisiä paikkoja viettää ilta nuotiokahvin ja makkaranpaiston merkeissä.

Kattilakoski on Villin Pohjolan markkinoima ns. varauskoski. Yritys tai ryhmä voi vuokrata omaan käyttöönsä koko kosken ja siellä olevan kunnostetun uittokämpän. Tästä syystä siellä ei juuri muita retkeilijöitä käy, mutta kyselyssä koskenlaskuun osallistuneet olivat merkinneet sen yhdeksi käyntikohteekseen (34 % vastanneista), kuten myös muut kosket. Paasikosken–Haapavitjan alueella oli käynyt vastanneista 36 %. Kävijöiden pienempi osuus selittynee alueen syrjäisellä sijainnilla aivan retkeilyalueen pohjoisrajalla ja näiden koskien kalastusjärjestelyillä.

Luonnonsuojelualueella oli kyselyn mukaan käynyt tai suunnitteli käyvänsä joka kymmenes vastaaja (10 %). Jos tämä 10 % yleistetään koko kävijämäärään, se tarkoittaisi noin 8 000–9 000 kävijää. Kävijäarvioiden mukaan luonnonsuojelualueelle tehdään kuitenkin vuosittain vain noin 3 000 käyntiä. Käytännössä on havaittu, ettei kaikille kävijöille ole selvää Ruunaan alueen jako retkeily- ja suojelualueeseen. Suojelualue on myös huomattavasti hankalammin saavutettavissa kuin retkeilyalue, joten ilmeisesti huomattava osa suunnitelluista käynneistä jää toteutumatta. Toisaalta omaa rauhaa ja erämaista retkeilykohdetta kaipaaville luonnonsuojelualue sopii käyntikohteeksi erittäin hyvin.

Vuoden retkikohde -kilpailun voiton vuoksi Ruunaalla järjestetyn retkiviikon yhtenä tapahtumana oli opastettu retki luonnonsuojelualueelle ja rajavyöhykkeelle. Retki osoittautui todella suosituksi, eivätkä kaikki halukkaat päässeet mukaan rajoitetun ryhmäkoon takia. Palaute retkestä oli erittäin myönteistä ja osoitti, että vastaaville retkille voisi olla kysyntää jatkossakin.

Taulukko 9. Käyntien alueellinen jakautuminen Ruunaan retkeilyalueella. Käynnillä oli mahdollista vierailla useassa paikassa.

Käyntikohde	kpl	%
Neitikoski	273	82
Siikakoski	197	59
Ruunaan retkeilykeskus	180	54
Ruunaan luontotalo	164	49
Murrookoski	153	46
Paasikoski-Haapavitja	120	36
Kattilakoski	115	34
Neitijärvi	75	22
Muualla, missä?	38	11
Luonnonsuojelualue	35	10
Vastanneita yhteensä	**334**	

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Ruunaan retkeilyalueella on yhtä paljon päiväkävijöitä ja yöpyjiä (taulukko 10). Päiväkävijöissä on huomattavasti enemmän naisia (61 %) ja yöpyjissä jonkin verran enemmän miehiä (56 %). Keskimääräinen yöpyjä vietti alueella kolme vuorokautta. Eräälle kesän ajaksi asuntovaunu-/-autopaikan retkeilykeskuksesta varanneelle vastaajalle öitä kertyi peräti 100. Päiväkävijä kulutti retkeilyalueella keskimäärin lähes 5 tuntia. Koskenlaskuun osallistuvat yrittäjien asiakkaat ovat suurimmaksi osaksi päiväkävijöitä ja viettävät alueella yleensä noin kolmesta kuuteen tuntia, eli vain koskenlaskuun kuluvan ajan.

Kävijöiltä tiedusteltiin myös, miten pitkään he oleskelivat yhteensä Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella. Lähialueeseen oli rajattu kuuluvaksi Lieksan kaupunki (kuva 3, s. 10). Käynnin kokonaiskestossa on Ruunaalla ja sen lähialueilla huomioitu ainoastaan lähialueen ulkopuolella asuvat vastaajat. Näin tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää. Kysymykseen vastanneista matkailijoista 71 % yöpyi Ruunaalla tai sen lähialueella (taulukko 11). Keskimäärin he viipyivät 4,2 vrk, mikä on reilun vuorokauden pidempi kuin taulukosta 10 näkyvä retkeilyalueella yöpyneiden kävijöiden viipymä retkeilyalueella (3,0 vrk). Molemmat sukupuolet huomioon ottaen tyypillisin matka retkeilyalueelle ja sen lähialueelle oli kahden vuorokauden mittainen. Matkailijoiden keskimääräinen päiväkäynti Ruunaalla lähialueineen oli 4,3 tunnin mittainen, mikä on vajaat puoli tuntia lyhyempi kuin taulukosta 10 näkyvä kaikkien päiväkävijöiden viipymä Ruunaan retkeilyalueella (4,7 h).

Taulukko 10. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus vastanneista sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) Ruunaan retkeilyalueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	141	50	4,7	4	4	1	10
Miehet	51	36	4,7			1	10
Naiset	86	61	4,6			1	10
Yöpyjät	140	50	3,0	2	2	1	100
Miehet	78	56	3,6			1	100
Naiset	61	44	2,3			1	6
Yhteensä	**281**						

Taulukko 11. Matkailijoiden käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella yhteensä.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	65	29	4,3	4	4	1	10
Miehet	21	32	4,4			2	10
Naiset	44	68	4,2			1	8
Yöpyjät	156	71	4,2	2	2	1	100
Miehet	82	53	4,0			1	100
Naiset	72	46	3,7			1	60
Yhteensä	**221**						

Ehdottomasti yleisin yöpymistapa oli retkeilyalueella vuokramökki (taulukko 12). Mökissä yövyttiin keskimäärin kaksi vuorokautta. Asuntoautossa tai -vaunussa yöpyminen oli seuraavaksi suosituin yöpymismuoto. Tässä majoitusmuodossa viivyttiin pisimpään, keskimäärin runsaat viisi vuorokautta. Kohtalaisen moni oli valinnut yöpymiseen myös oman majoitteen, joka tässä tutkimuksessa tarkoitti telttaa tai muuta vastaavaa. Retkeilyalueella on sallittua majoittua tilapäisesti laavuille ja tulipaikkojen läheisyyteen siten, ettei se häiritse taukopaikkojen muita käyttäjiä.

Vuokramökki oli suosituin yöpymistapa myös Ruunaan lähialueella, so. muualla Lieksassa (taulukko 13). Silloinkin mökissä vietettiin noin kaksi vuorokautta. Muista yöpymistavoista olivat lähialueella lähes yhtä suosittuja oma majoite, hotelli ja asuntoauto/-vaunu. Niissä myös oleiltiin lähes sama aika, noin kaksi vuorokautta. Omassa mökissä yöpyvät viettivät vuorokausissa mitattuna eniten aikaa lähialueella, lähes 20 vuorokautta, vaikka määrällisesti omassa mökissä yöpyjiä oli vähemmän kuin edellä mainittuja.

Taulukko 12. Yöpymisten määrä yöpymistavoittain Ruunaan retkeilyalueella (n = 160).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Vuokratuvassa	8	1,6	0,74	1	1	2	2	3
Vuokramökissä	78	2,0	1,22	1	1	2	2	6
Asuntoautossa tai -vaunussa	32	5,4	17,31	1	2	2	3	100
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	18	2,2	0,71	1	2	2	3	3
Kodassa tai laavussa	7	2,0	1,00	1	1	2	3	3
Leirikeskuksessa	4	2,0	1,15	1	1	3	3	3
Muualla	13	2,4	1,39	1	1	2	3	5

Taulukko 13. Yöpymisten määrä yöpymistavoittain Ruunaan retkeilyalueen lähistöllä (n = 115).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	16	1,6	0,63	1	1	2	2	3
Vuokramökissä	43	2,6	1,69	1	1	2	3	8
Omassa mökissä	11	19,5	21,08	2	5	10	21	60
Asuntoautossa tai -vaunussa	14	2,1	1,46	1	1	2	2	5
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	18	2,1	1,21	1	1	2	3	5
Kodassa tai laavussa	4	2,5	1,00	1	2	3	3	3
Maatilamajoituksessa	1	2,0		2	2	2	2	2
Muualla	8	12,2	19,80	1	2	7	11	60

Yli puolet (56 %) tutkimukseen vastanneista oli retkeilyalueella ensimmäistä kertaa. Miehistä noin puolet (49 %) oli ensikertalaisia Ruunaalla ja naisista 63 % (taulukko 14). Ruunaan retkeilyalueella aiemmin vierailleet olivat käyneet alueella keskimäärin 10,4 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana (taulukko 15). Keskiarvoa nostavat erittäin aktiiviset kävijät, sillä puolet alueella aiemmin käyneistä oli käynyt siellä korkeintaan kolme kertaa viimeisen viiden vuoden aikana.

Puolella niistä vastaajista, jotka olivat käyneet Ruunaan retkeilyalueella aiemmin, ensimmäinen käynti oli tapahtunut jo yli 14 vuotta sitten, ennen vuotta 1996 (taulukko 16). Yksi vastaaja oli tutustunut alueeseen ensi kertaa jo vuonna 1950 ja yhdellä edellisestä käynnistä oli ehtinyt vierähtää 26 vuotta.

Taulukko 14. Käynnin toistuvuus Ruunaan retkeilyalueella.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	71	49	86	63	160	56
Käynyt aikaisemmin	75	51	50	37	125	44
Yhteensä	**146**		**136**		**285**	

Taulukko 15. Ruunaan retkeilyalueella aiemmin vierailleiden käynnit viimeisten viiden vuoden aikana.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Käynnit viimeisten 5 vuoden aikana	125	10,4	31,07	1	1	3	5	300

Taulukko 16. Aiemmin Ruunaan retkeilyalueella vierailleiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	120	1993,6	12,36	1950	1989	1996	2004	2009
vuotta sitten	120	15,4	12,36	0	5	14	20	59
Viimeksi käynyt								
vuonna	110	2005,7	5,40	1983	2005	2008	2009	2009
vuotta sitten	110	3,3	5,40	0	0	1	4	26

3.2.5 Kävijöiden aiempi retkeilykokemus

Ruunaan retkeilyalueen kävijöitä pyydettiin kertomaan, kuinka usein he olivat käyneet virkistäytymässä kansallispuistoissa, retkeilyalueilla tai muissa luontomatkailukohteissa viimeisen vuoden aikana. Vastaajista 205 (60 % kyselyyn vastanneista) ilmoitti käyneensä päiväretkellä ja 91 (27 %) yöpymisretkellä (taulukko 17). Ne jotka olivat käyneet tällaisilla päiväretkillä, olivat tehneet niitä vuodessa keskimäärin 4,5, enimmillään 100. Yöpymisretkiä oli tehty keskimäärin 2,9, ja suurin yöpymisretkien määrä oli 50.

Taulukko 17. Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimukseen vastanneiden käynnit kansallispuistoissa, retkeilyalueilla tai muissa luontomatkakohteissa viimeisten 12 kuukauden aikana.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Päiväretkellä muualla	205	4,5	8,19	0	1	2	5	100
Yöpymisretkellä muualla	91	2,9	5,39	0	1	2	3	50

Kävijöiltä kysyttiin myös, millaisia retkiä he olivat tehneet viimeisten viiden vuoden aikana. Suosituimpia olivat lyhyet (alle 10 km) omatoimiset retket merkityillä reiteillä tai tutussa maastossa (taulukko 18). Niitä oli tehnyt kaksi kolmesta (68 %) vastaajasta. Sekä miehet (66 %) että naiset (71 %) suosivat eniten juuri näitä retkiä, naiset vielä miehiä enemmän. Puolet vastaajista (52 %) oli tehnyt omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella ja lähes yhtä moni (48 %) pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä. Molemmissa retkityypeissä miehet olivat naisia aktiivisempia. Opastetuille retkille oli viimeisen viiden vuoden aikana osallistunut 16 % kyselyyn vastanneista. Tutkimuksen tekoaikaan Ruunaan retkiviikolla Metsähallitus järjesti Siikakosken ja Murrookosken ympäristössä kaksi opastettua retkeä, mutta molempien retkien osanotto jäi vähäiseksi.

Muista retkityypeistä oli kohdassa ”muu” mainittu muun muassa erävaellukset sekä kalastus- ja metsästysretket. Vesillä liikkumiseen liittyvinä retkityyppinä mainittiin koskenlasku ja erilaiset melontaretket. Pari vastaajaa oli ollut vaelluksella Lapissa ja yksi oli pyöräillyt Nordkappiin.

Taulukko 18. Vastanneiden aiempi retkeilykokemus viimeisten viiden vuoden aikana. Kysymyksessä on voinut vastata useampaan kohtaan.

Retkityyppi	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella	81	56	67	47	150	52
Pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä	72	50	66	46	139	48
Lyhyitä (alle 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä tai tutussa maastossa	95	66	101	71	198	68
Osallistunut opastetulle retkelle	19	13	26	18	45	16
Muu	12	8	9	6	21	7
Vastanneita yhteensä	**144**		**143**		**290**	

3.2.6 Saapuminen alueelle

Heinäkuu on perinteisesti ollut Ruunaan sesonkikuukausi ja se näkyy myös tässä tutkimuksessa, sillä runsas kolmannes (36 %) vastaajista saapui alueelle heinäkuussa (kuva 9). Kesäkuussa tuli noin neljännes (26 %) ja elokuussa noin viidennes (18 %) vastaajista. Kesäkauden alussa toukokuussa Ruunaalle saapui 11 % vastanneista ja kauden lopussa syyskuussa 9 %.

Vierailijat saapuivat Ruunaalle viikon puolivälissä tai loppuviikosta (taulukko 19). Perjantaina saapui eniten kävijöitä (22 %) ja seuraavaksi eniten keskiviikkona (17 %). Tiistaina saapuneita oli selvästi vähiten.

Reilusti yli puolet (57 %) vastaajista saapui Ruunaalle kello 10–14 (taulukko 20). Kello 14 ja 15 välillä ilmoitti saapuneensa 16 % vastanneista. Ihmisiä saapui alueelle vähiten iltaisin ja ennen kymmentä aamulla.

Joillekin haastateltaville annettiin lomake mukaan täytettäväksi myöhemmin sopivampana ajankohtana. Lomakkeen mukana annettiin palautuskuori postitusta varten. Näiden vastaajien vastausaikaa ei tiedetä, joten tallennusvaiheessa ajaksi merkittiin alueelle saapumisen ajankohta (tallennuksessa ASTA-tietojärjestelmään on merkittävä jokin aika). Näin ollen vastausaika voi taulukossa 20 olla keruuajankohdan (9.00–20.00) ulkopuolella.

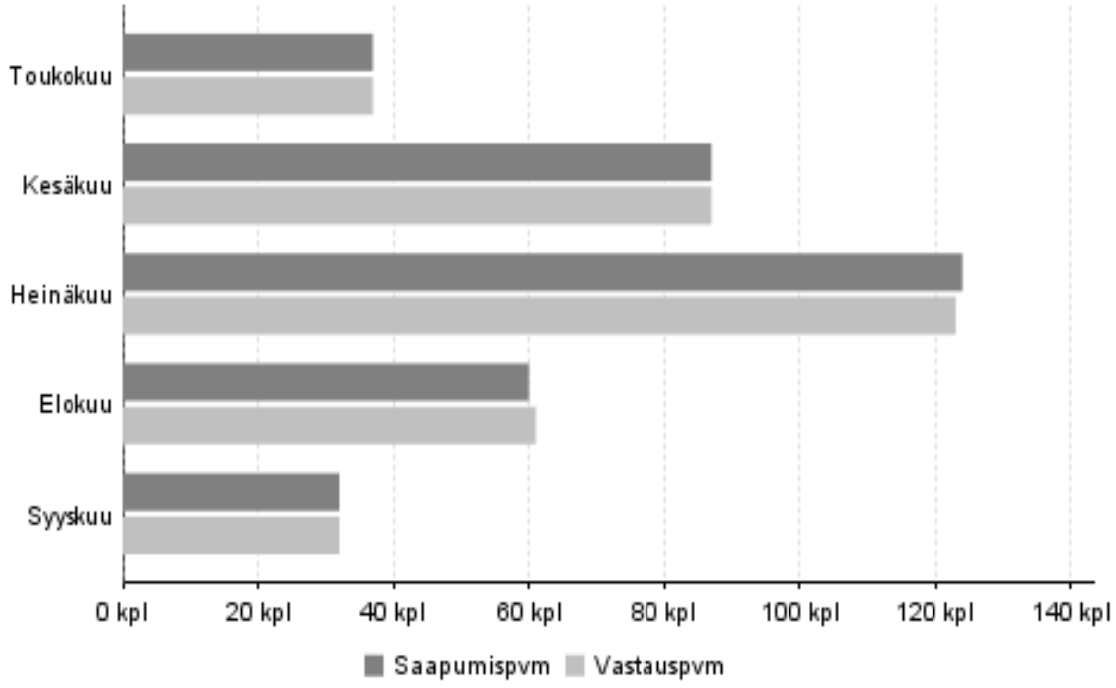

Kuva 9. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Taulukko 19. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	39	11	34	10
Tiistai	18	5	12	4
Keskiviikko	57	17	71	21
Torstai	49	14	47	14
Perjantai	76	22	50	15
Lauantai	53	16	60	18
Sunnuntai	48	14	66	19
Yhteensä	**340**	**100**	**340**	**100**

Taulukko 20. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen vuorokaudenajan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	11	3	4	1
10:00–11:59	112	33	29	11
12:00–13:59	79	24	80	29
14:00–15:59	54	16	80	29
16:00–17:59	35	10	69	25
18:00–19:59	26	8	5	2
20:00–21:59	9	3	6	2
22:00–7:59	9	3	2	1
Yhteensä	**335**	**100**	**275**	**100**

Suurin osa kävijöistä (70 %) saapui retkeilyalueelle henkilöautolla (taulukko 21). Asuntovaunun kanssa tai asuntoautolla matkusti 13 %, samoin tilausbussilla. Muita kulkuneuvoja oli käytetty huomattavasti vähemmän. Lentokoneella oli osan matkastaan tullut 4 % vastanneista. Lähin lentokenttä sijaitsee Joensuussa.

Huomattava osa kyselyyn osallistuneista jätti vastaamatta kohtaan, jossa kysyttiin viimeisintä kulkuneuvoa, jota alueelle tultaessa oli käytetty (taulukko 22). Kohtaan vastanneista kaksi kolmannesta (67 %) ilmoitti tulleensa henkilöautolla. Vastanneista 16 % oli saapunut tilausbussilla ja 14 % asuntoautolla tai asuntovaunu mukanaan. Omien kulkuneuvojen tai tilausbussien käyttö on alueelle tultaessa luonnollista, koska Ruunaalle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä.

Taulukko 21. Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Ruunaan retkeilyalueelle. Matkaa on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	236	70
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	44	13
Linja-auto	8	2
Tilausbussi (ryhmämatka)	43	13
Juna	4	1
Lentokone	12	4
Moottoripyörä	6	2
Reittivene tai -alus	1	0
Taksi	5	1
Jokin muu	5	1
Vastanneita yhteensä	**339**	

Taulukko 22. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo matkalla Ruunaan retkeilyalueelle.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	85	67
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	18	14
Tilausbussi (ryhmämatka)	20	16
Taksi	3	2
Jokin muu	1	1
Yhteensä	**127**	**100**

3.2.7 Käyntiin liittyvä rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kulut, jotka liittyivät tähän käyntiin Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskenta perustuu retkeilyalueen vuoden 2009 käyntimäärään, joka oli 89 000.

Vastaajat kuluttivat keskimäärin 51 € käyntiä kohden (taulukko 23). Majoittuvan vastaajan kulutus (69 €) oli moninkertainen verrattuna päiväkävijän kuluttamaan rahasummaan (18 €). Kun kotimainen matkailija käytti rahaa 54 € käyntiä kohden, ulkomainen käytti puolestaan 40 € käynnillään. Lähialueelta tulevan kävijän käyttämä summa oli keskimäärin 36 €.

Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 24.

Taulukko 23. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin ja oleskelun pituuden mukaan retkeilyalueella ja sen lähialueella.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 294	n = 189	n = 105
Keskimääräinen kulutus (€)	51	69	18
Kotimaiset matkailijat	n = 249	n = 164	n = 85
Keskimääräinen kulutus (€)	54	72	19
Ulkomaiset matkailijat	n = 21	n = 17	n = 4
Keskimääräinen kulutus (€)	40	50	-*
Lähialueen asukkaat	n = 16	n = 3	n = 13
Keskimääräinen kulutus (€)	36	-*	21

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Taulukko 24. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Vuonna 2009 Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus oli lähes 4,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 59 henkilötyövuotta (taulukko 25). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä alueelle muodostuvia välillisiä ja välittömiä rahavirtoja sekä niihin kytkeytyviä työllisyysvaikutuksia.

Majoittumiseen käytettiin ylivoimaisesti eniten rahaa ja sen tärkeys näkyy myös työllisyysvaikutuksessa (taulukko 25). Ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin, kahvila- ja ravintolaostoksiin sekä huoltamo-ostoksiin kului rahaa seuraavaksi eniten. Sen jälkeen tasoissa olivat ohjelmapalvelut ja muut menot. Näissä kaikissa kulutus on ollut kuitenkin huomattavan pientä majoitukseen verrattuna.

Taulukko 25. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain retkeilyalueella ja sen lähialueella vuonna 2009 (n = 294).

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (€, sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulovaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	6,78	37 699	1	1
Paikallisliikenne[2]	0,11	8 965	0	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	9,70	258 211	9	6
Kahvila ja ravintola	7,39	513 458	17	8
Majoittuminen	19,48	1 597 062	54	26
Ohjelmapalvelut[3]	3,79	310 506	10	4
Muut menot[4]	3,63	252 210	8	4
Välittömät vaikutukset yhteensä		**2 978 112**	**100 %**	**48**
Välilliset vaikutukset		1 485 159		11
Kokonaisvaikutukset		**4 463 271**		**59**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Matkakohteen tärkeyden mukaan tarkasteltuna taloudellisesti suurin vaikutus on Ruunaan retkeilyalueen tärkeimmäksi matkakohteekseen valinneilla (taulukko 26). Heidän taloudelliset kokonaisvaikutuksensa ovat noin 2,5 miljoonaa euroa ja 33 henkilötyövuotta. Yli puolet taloudellisista ja työllisyysvaikutuksista kertyy tältä kävijäryhmältä. Suurin osa lopuista vaikutuksista kertyy niiltä kävijöiltä, joille Ruunaa on yksi monista matkakohteista. Taulukon 26 kolmannen kävijäryhmän pieni osuus kokonaisvaikutuksista selittyy pitkälti sillä, että Ruunaa on syrjäisen sijaintinsa vuoksi melko harvalle ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella.

Suomalaiset, retkeilyalueen lähialueen ulkopuolelta saapuvat matkailijat tuottavat euromääräisesti selvästi suurimman tulovaikutuksen (4,1 milj. euroa) (taulukko 27). Ulkomaisten matkailijoiden kokonaistulovaikutus on puolestaan hieman suurempi kuin lähialueen asukkaiden, mikä selittyy ulkomaisten matkailijoiden hieman suuremmalla määrällä ja rahankäytöllä.

Majoittujat tuottavat selvästi suuremman kokonaistulovaikutuksen (4,0 milj. euroa) kuin päiväkävijät (0,4 milj. euroa) (taulukko 28).

Taulukko 26. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan.

Menolaji	Tärkein kohde n = 168		Yksi monista kohteista n = 101		Ennalta suunnittelematon n = 18		Yhteensä n = 287	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaiku-tus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	19 293	0,4	17 863	0,4	1 219	0,0	38 376	0,8
Paikallisliikenne[2]	2 041	0,0	7 143	0,1	0	0,0	9 183	0,1
Ruoka- ja muut vähit-täiskauppaostokset	114 622	2,5	142 619	3,1	5 877	0,1	263 117	5,7
Kahvila ja ravintola	266 701	4,3	245 635	3,9	8 074	0,1	520 411	8,4
Majoittuminen	886 207	14,2	683 633	11,0	63 318	1,0	1 633 158	26,2
Ohjelmapalvelut[3]	167 611	1,9	134 184	1,5	16 285	0,2	318 079	3,6
Muut menot[4]	186 442	3,2	71 194	1,2	727	0,0	258 362	4,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	**1 642 916**	**27**	**1 302 270**	**21**	**95 500**	**1**	**3 040 686**	**49**
Välilliset vaikutukset	823 161	6	646 956	5	46 341	0	1 516 458	11
Kokonaisvaikutukset[5]	**2 466 077**	**33**	**1 949 226**	**26**	**141 841**	**2**	**4 557 144**	**60**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 27. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 249		Ulkomaiset matkailijat n = 21		Lähialueen asukkaat n = 16		Yhteensä n = 286	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli-syys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	34 718	0,8	2 625	0,1	1 410	0,0	38 753	0,8
Paikallisliikenne[2]	9 215	0,1	0	0,0	0	0,0	9 215	0,1
Ruoka- ja muut vähit-täiskauppaostokset	234 706	5,1	22 813	0,5	7 915	0,2	265 434	5,8
Kahvila ja ravintola	461 884	7,4	26 738	0,4	18 133	0,3	506 755	8,1
Majoittuminen	1 501 482	24,1	50 889	0,8	67 862	1,1	1 620 233	26,0
Ohjelmapalvelut[3]	267 586	3,0	22 936	0,3	28 670	0,3	319 192	3,6
Muut menot[4]	230 437	4,0	24 307	0,4	2 333	0,0	257 078	4,4
Välittömät vaikutukset yhteensä	**2 740 028**	**44**	**150 308**	**2**	**126 323**	**2**	**3 016 659**	**49**
Välilliset vaikutukset	1 365 318	10	78 275	1	61 724	0	1 505 317	11
Kokonaisvaikutukset[5]	**4 105 347**	**54**	**228 583**	**3**	**188 047**	**2**	**4 521 976**	**60**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 28. Päiväkävijöiden ja majoittujien paikallistaloudelliset vaikutukset Ruunaan retkeilyalueella ja lähialueella.

Menolaji	Päiväkävijät n = 105		Majoittujat n = 189		Yhteensä n = 294	
	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)	Tulo-vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys-vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset[1]	7 861	0,2	29 837	0,7	37 699	0,8
Paikallisliikenne[2]	0	0,0	8 965	0,1	8 965	0,1
Ruoka- ja muut vähittäis-kauppaostokset	55 716	1,2	202 495	4,4	258 211	5,6
Kahvila ja ravintola	75 847	1,2	437 611	7,0	513 458	8,2
Majoittuminen	22 925	0,4	1 574 137	25,3	1 597 062	25,6
Ohjelmapalvelut[3]	106 585	1,2	203 921	2,3	310 506	3,5
Muut menot[4]	21 423	0,4	230 787	4,0	252 210	4,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	**290 359**	**5**	**2 687 753**	**44**	**2 978 112**	**48**
Välilliset vaikutukset	150 723	1	1 334 436	10	1 485 159	11
Kokonaisvaikutukset[5]	**441 082**	**6**	**4 022 189**	**53**	**4 463 271**	**59**

[1] Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset
[2] Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset
[3] Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin
[4] Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat
[5] Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.8 Tietolähde

Tutkimukseen vastanneista puolet (50 %) oli saanut tietoa Ruunaan retkeilyalueesta tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta ja vajaa kolmannes (29 %) ilmoitti paikan olevan entuudestaan tuttu (kuva 10). Esitteistä ja oppaista oli saanut tietoa noin neljännes (26 %) vastaajista. Metsähallituksen verkkosivuilta (www.metsa.fi, www.luontoon.fi) tietoa oli saanut 21 % ja Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä 14 % vastaajista. Muina tietolähteinä mainittiin mm. kouluja, oppilaitoksia ja työyhteisöjä (taulukko 29).

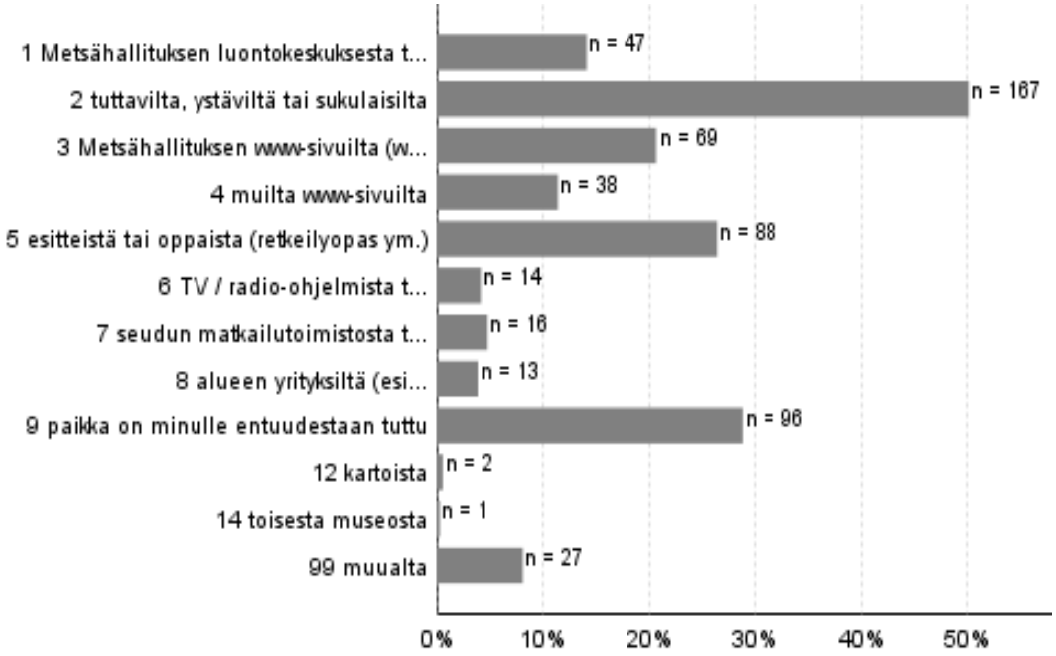

Kuva 10. Vastanneiden tietolähteet (n = 333).

Taulukko 29. Vastanneiden muut tietolähteet.

Tietolähde	kpl
Caravan-lehti	1
College	1
Company	1
Elämysopas R-kioski	1
ISLO	1
Koululta	11
Maantiekartoista	1
Oppilaitoksesta	2
Retkeilymessut	1
R-kioski	1
Tulikivi Oy	2
Työkavereilta	2
Vanhemmilta	1
Ystäviltä	1
Yhteensä	**27**

3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimpinä syinä vierailuunsa Ruunaan retkeilyalueella vastanneet pitivät maisemia, luonnon kokemista, rentoutumista ja yhdessäoloa oman seurueen kanssa (kuva 11). Näitä asioita yli 80 % vastanneista piti erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä kyseisellä vierailullaan. Vähiten tärkeiksi puolestaan koettiin tutustuminen uusiin ihmisiin, mahdollisuus olla itsekseen ja omien taitojen kehittäminen.

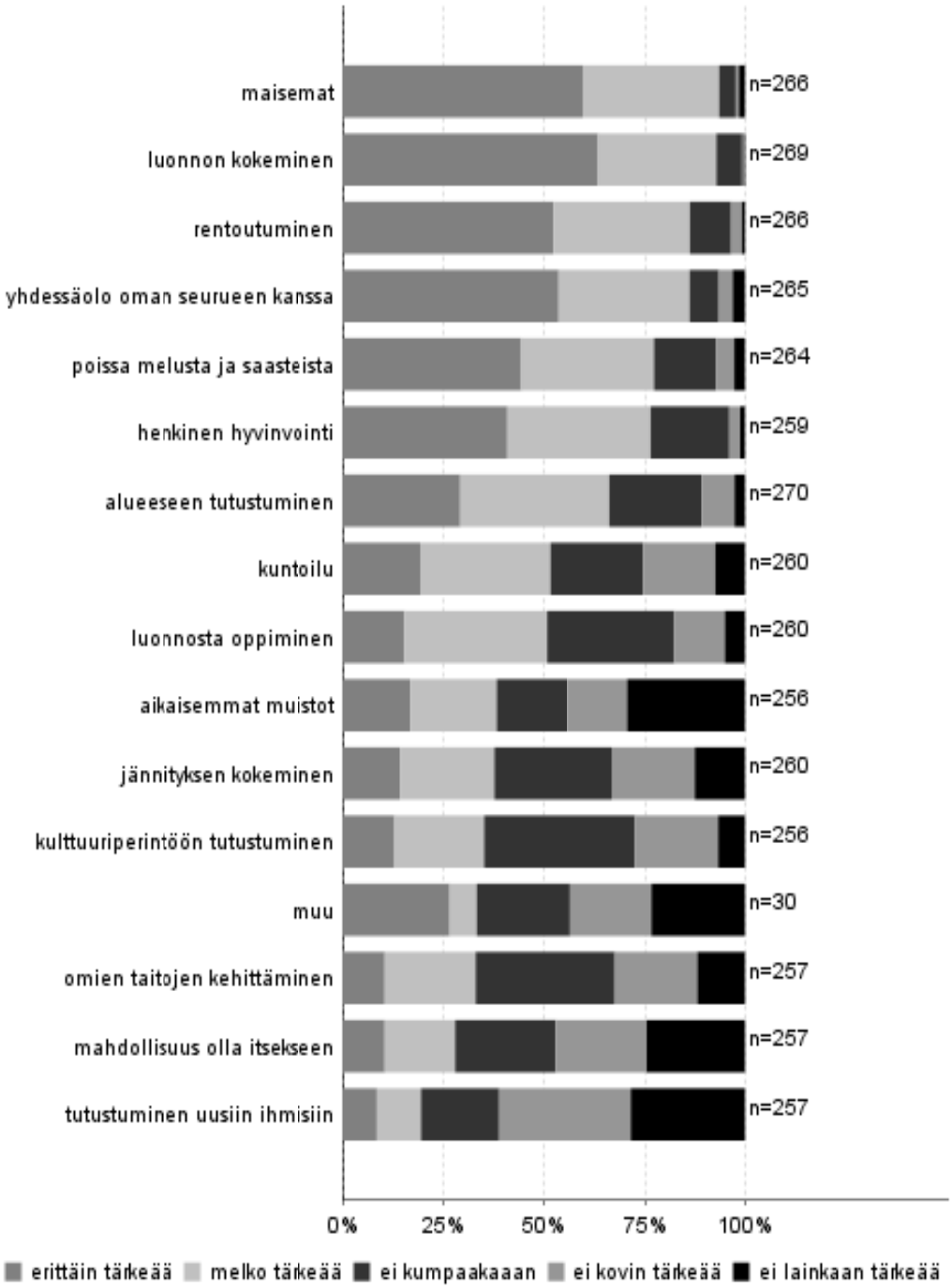

Kuva 11. Vastanneiden syyt Ruunaan retkeilyalueella vierailuun.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Ruunaan retkeilyalueen eniten käytettyjä palveluja ja rakenteita olivat pysäköintipaikat, tiestö, reittien opastetaulut ja maantienvarsien opastetaulut, joita kaikkia oli käyttänyt yli 80 % vastaajista (kuva 12). Vähiten käytettyjä olivat puolestaan vuokra- tai varaustuvat, telttailupaikat ja asuntovaunupaikat.

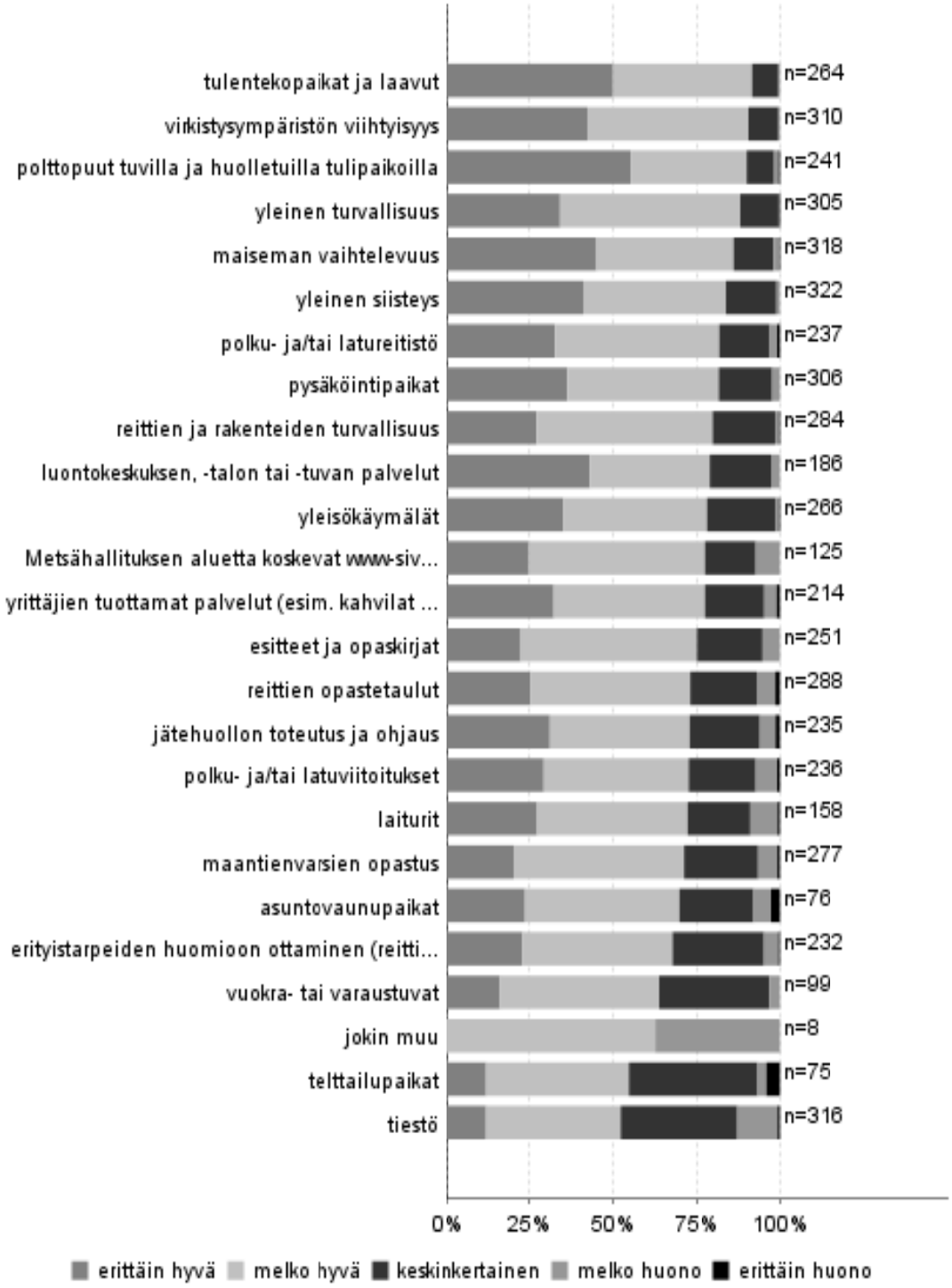

Kuva 12. Vastanneiden mielipiteet Ruunaan retkeilyalueella käyttämiensä palveluiden laadusta.

Yleisesti voidaan sanoa, että Ruunaan retkeilyalueen kävijät ovat hyvin tyytyväisiä palveluihin ja niiden laatuun. Kaikki arvioidut osatekijät saivat keskiarvoltaan arvosanan 3,2–4,4 (arviointiasteikko 1–5, jossa 1 = erittäin huono, …, 5 = erittäin hyvä) (kuva 12). Tyytyväisimpiä oltiin tulentekopaikkoihin ja laavuihin, polttopuihin tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla, polkureitistöön ja pysäköintipaikkoihin. Yli 80 % vastaajista arvioi nämä palvelut melko hyviksi tai erittäin hyviksi. Heikoimmat arviot puolestaan saivat alueen tiestö, laiturit ja asuntovaunupaikat.

Ympäristötekijöiden arviot (reittien ja rakenteiden turvallisuus, yleinen turvallisuus, yleinen siisteys, maiseman vaihtelevuus ja virkistysympäristön viihtyisyys) olivat hyvin samansuuntaisia palveluista annettujen kanssa (kuva 12). Vähintään 80 % vastaajista piti eri ympäristötekijöitä melko hyvinä tai erittäin hyvinä. Vastausten joukkoon tosin mahtui muutamia (1–2 %) melko huonoja arvosanoja maiseman vaihtelevuudesta, reittien ja rakenteiden turvallisuudesta ja yleisestä siisteydestä.

Palveluiden määrälle kävijät antoivat yleisarvosanan 4,3 asteikolla 1–5 (taulukko 30). Yhteensä 92 % vastaajista piti palveluiden nykyistä määrää melko hyvänä tai erittäin hyvänä.

Taulukko 30. Vastanneiden tyytyväisyys Ruunaan retkeilyalueen palvelujen määrään kokonaisuudessaan. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, … 5 = erittäin tyytyväinen.

	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käyttänyt
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen		n
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	294	100	0	1	7	54	38	4,3	0

Vastaajista 76–92 % oli arvioinut yksittäiset palvelut määrältään sopiviksi (taulukko 31). Parhaiten kävijöiden tarpeita vastasi polkureitistö, jonka määrää piti sopivana 92 % vastaajista. Muita määrältään sopivia palveluita olivat erityistarpeiden huomioon ottaminen (91 %), tiestö (89 %) sekä polttopuut tulipaikoilla ja esitteet ja opaskirjat (molemmat 88 %).

Useimmin oli määrältään liian pieniksi mainittu telttailupaikat (15 % piti määrää liian pienenä), polkuviitoitukset (14 %) sekä reittien opastetaulut, vuokra- tai varaustuvat ja maantienvarsien opastus (13 %). Maastossa käytyjen keskustelujen perusteella kunkin retkeilijän viitoitusten ja opastetaulujen tarve riippuu osittain kokemuksen määrästä. Ensimmäistä kertaa alueella liikkuvat ja maastossa vähemmän kulkeneet retkeilijät toivoivat polkujen varrelle lisää opasteita. Vaikka polut on selvästi merkitty puissa olevilla värimerkinnöillä, monelle kokemattomalle kulkijalle tulee epävarma olo reitin kulusta. Lisäksi haluttiin tietoa esimerkiksi kahden tuli- tai laavupaikan välisen matkan pituudesta.

Taulukko 31. Mielipiteet Ruunaan retkeilyalueen palvelujen määrästä. Arviointi: 1 = liian pieni, 2 = sopiva, 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keski-hajonta
			liian pieni	sopiva	liian suuri				
	n	%				n	%		
Pysäköintipaikat	218	81	10	85	5	47	17	1,95	0,39
Tiestö	215	80	6	89	5	42	16	2,00	0,33
Reittien opastetaulut	209	77	13	79	8	38	14	1,95	0,45
Polku- ja/tai latureitistö	181	67	2	92	6	60	22	2,04	0,29
Polku- ja/tai latuviitoitukset	183	68	14	78	8	56	21	1,93	0,46
Tulentekopaikat ja laavut	200	74	4	87	10	41	15	2,06	0,36
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	181	67	1	88	11	55	20	2,10	0,34
Yleisökäymälät	199	74	11	82	7	45	17	1,96	0,42
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	166	61	11	84	5	77	29	1,95	0,40
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	152	56	6	91	3	80	30	1,97	0,30
Vuokra- tai varaustuvat	77	29	13	82	5	152	56	1,92	0,42
Telttailupaikat	71	26	15	76	8	154	57	1,93	0,49
Esitteet ja opaskirjat	181	67	7	88	5	57	21	1,98	0,34
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	101	37	8	86	6	127	47	1,98	0,37
Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	151	56	4	85	11	84	31	2,07	0,38
Laiturit	116	43	9	86	5	116	43	1,97	0,37
Maantienvarsien opastus	201	74	13	80	7	44	16	1,95	0,45
Asuntovaunupaikat	79	29	6	87	6	149	55	2,00	0,36
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	159	59	8	86	7	77	29	1,99	0,38
Lomakkeita yhteensä	**270**								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiden ennakko-odotukset Ruunaan retkeilyalueen luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista sekä reiteistä ja rakenteista täyttyivät erittäin hyvin (kuva 13). Kävijät arvioivat odotuksia asteikolla 1 = toteutui erittäin huonosti, ... 5 = toteutui erittäin hyvin.

Luonnonympäristö täytti vastaajien ennakko-odotukset parhaiten (kuva 13). Erittäin hyvin odotukset täyttyivät 63 %:lla, melko hyvin 33 %:lla ja keskinkertaisesti 4 %:lla. Vastausten keskiarvo asteikolla 1–5 oli 4,59.

Seuraavaksi parhaiten ennakko-odotuksia vastasivat reitit ja rakenteet. Ne olivat erittäin hyvin odotusten mukaisia 44 %:n mielestä, melko hyvin 47 %:n ja keskinkertaisesti 8 %:n mielestä. 2 % arvioi odotusten toteutuneen melko huonosti. Vastausten keskiarvo oli 4,33.

Harrastusmahdollisuudet vastasivat ennakko-odotuksia erittäin hyvin 43 %:lla, melko hyvin samoin 43 %:lla, keskinkertaisesti 13 %:lla ja melko huonosti 1 %:lla vastaajista. Keskiarvo oli 4,27. Yksikään vastanneista ei ollut arvioinut odotusten täyttyneen missään kohdassa erittäin huonosti.

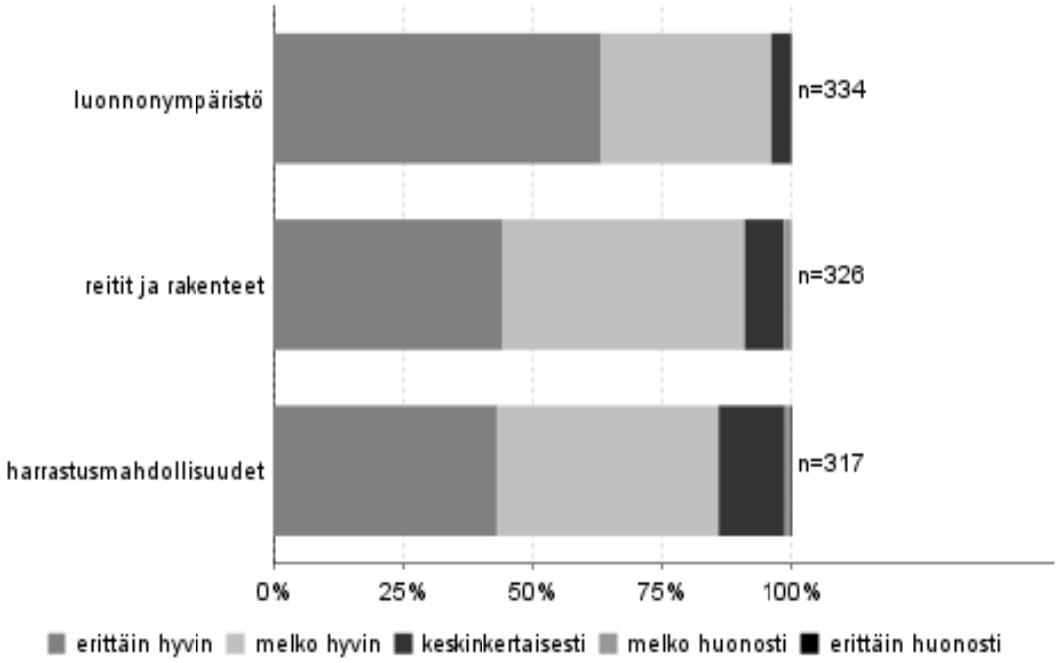

Kuva 13. Vastanneiden ennakko-odotusten täyttyminen Ruunaan retkeilyalueella.

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, oliko jokin asia häirinnyt heitä tällä käynnillä Ruunaalla. Arviointi tapahtui asteikolla 1–5 siten, että 1 tarkoitti erittäin paljon häiriötä ja 5 ei lainkaan häiriötä.

Kaikkein vähiten häiritsivät alueen ulkopuolisen liikenteen melu ja liikenteen melu alueella (kuva 14). Vain 3 % vastanneista ilmoitti kummassakin tapauksessa melun häirinneen erittäin paljon tai melko paljon. Vastausten keskiarvo oli molemmissa 4,74.

Muiden kävijöiden käyttäytyminen häiritsi melko vähän tai ei lainkaan 94 %:a vastanneista. 3 % ilmoitti sen häiritsevän erittäin paljon tai melko paljon. Keskiarvo oli 4,65.

Vastanneista 4 % ilmoitti maaston kuluneisuuden häiritsevän erittäin paljon tai melko paljon, kun taas 87 % kertoi asian häiritsevän melko vähän tai ei lainkaan. Tässä vastausten keskiarvoksi tuli 4,51.

Liiallinen kävijämäärä häiritsi erittäin paljon tai melko paljon 5 %:a kävijöistä ja 87 % kertoi häirinnän olevan melko vähäistä tai asia ei häirinnyt lainkaan. Keskiarvo vastauksissa oli 4,49. Kävijöiden liiallinen määrä voi häiritä joitakin ihmisiä lähinnä kesäkauden vilkkaimpaan aikaan heinä-elokuussa.

Maaston roskaantuneisuus häiritsi erittäin paljon tai melko paljon 6 %:a, kun taas 88 %:a se häiritsi melko vähän tai ei lainkaan. Vastausten keskiarvo oli 4,47. Roskia on maastossa yleensä laavuilla ja tulipaikoilla, joilla ihmiset syövät eväitään. Retkeilyalueella toteutetaan roskattoman retkeilyn periaatteita, ja retkeilijät huolehtivat jätteistä omatoimisesti. Roskille on lajittelupisteitä paikoitusalueilla.

Tulosten perusteella kävijöitä häiritsi eniten luonnonympäristön käsittely, josta 5 % vastanneista kärsi erittäin tai melko paljon. 88 % oli kuitenkin sitä mieltä, että häiriö oli melko vähäistä tai sitä ei ollut lainkaan. Arvioiden keskiarvo oli 4,45. Muina häiritsevinä tekijöinä oli yksittäin mainittu itikat, majoituksen laatu, reittien vähäinen määrä, roskisten puute ja tupakointi. Kaiken kaikkiaan kysymykseen vastanneiden mielestä häiritseviä tekijöitä oli suhteellisen vähän.

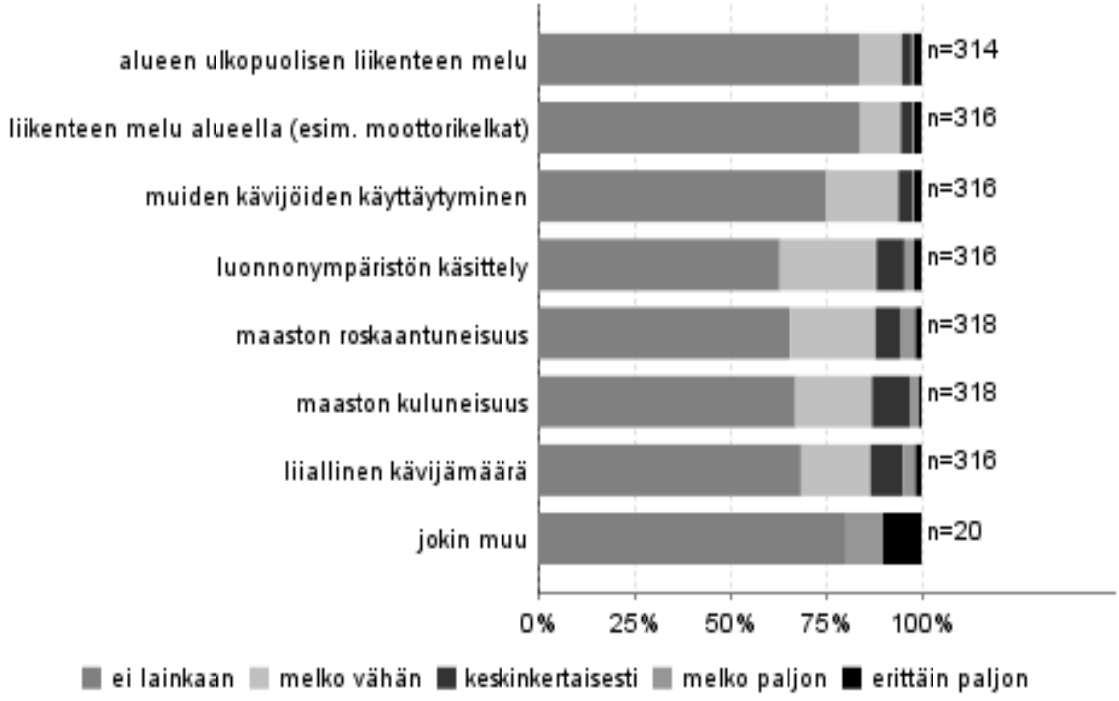

Kuva 14. Vastanneita häirinneet tekijät Ruunaan retkeilyalueella.

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Edellä on käsitelty kävijöiden mielipiteitä palveluista ja ympäristön laadusta, samoin heidän ennakko-odotustensa toteutumista ja käyntiä häirinneitä tekijöitä. Näiden tekijöiden keskiarvoista on laskettu valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi, joka Ruunaan retkeilyalueella on 4,24. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Kaikki osatekijät saivat tässä tutkimuksessa arvosanaksi yli 4 (kuva 15). Tästä voidaan päätellä kävijöiden olevan tyytyväisiä Ruunaan retkeilyalueeseen.

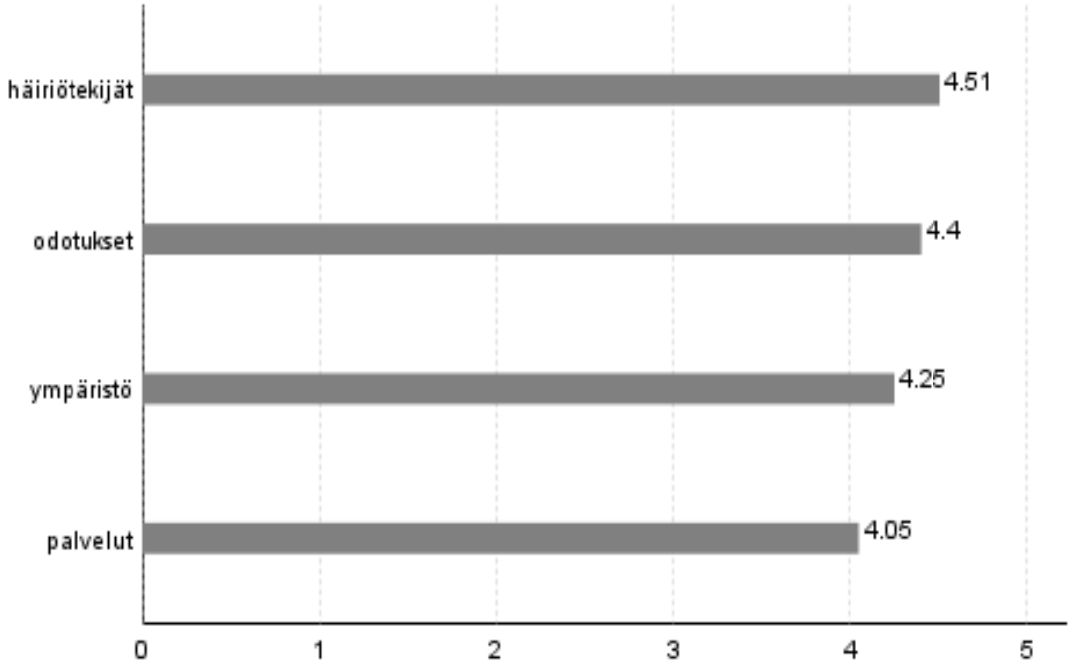

Kuva 15. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, … 5 = erittäin hyvä) Ruunaan retkeilyalueella.

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Kyselyn lopussa vastaajilla oli mahdollisuus antaa vapaamuotoista palautetta. Sitä antoi 38 tutkimukseen osallistunutta, mikä on 11 % kaikista haastatelluista. Vapaamuotoiset ajatukset ovat liitteessä 4.

Ruunaan retkeilyalue sai palautteissa paljon luontoa ja ympäristöä koskevia kehuja. Ihmiset pitivät aluetta kauniina ja maisemallisesti hienona paikkana. Alueen siisteyttä kehuttiin, ja tietysti kuohuvat kosket olivat olleet monelle hieno elämys. Kiitosta tuli myös alueen palveluista. Toiset kävijät kehuivat alueen luonnonkauneutta, kun taas toisia häiritsi metsänkäsittelyn näkyminen maastossa.

Muutamissa kommenteissa retkeilyalueelle kaivattiin elintarvikkeiden ostopaikkaa. Tällä hetkellä alueella ei ole kauppaa tai kioskia, josta ihmiset voisivat ostaa ruokatarvikkeita. Eräs ehdotus oli myös kauppa-auto.

Yksi kommentoija oli maininnut retkeilyalueelle johtavan tien huonon kunnon ja joku toivoi matkanvarrelle opasteita myös englanniksi. Yhdessä palautteessa muistutettiin, että yleisille tulentekopaikoille ei saisi perustaa pitempiaikaista leiriä. Alueella saa yöpyä tilapäisesti myös omissa majoitteissa (teltta), mutta se on suositeltu tehtäväksi niin, ettei se häiritse muita tai estä muita retkeilijöitä liikkumasta. Tähän toivottiin opasteita asiasta tietämättömille.

Yhdessä palautteessa kehotettiin vaihtamaan polttopuuvarastojen kirveisiin uudet varret. Kirveet olivat kävijän mielestä jopa vaarallisia käyttää.

Haastattelutilanteissa maastossa ihmiset kertoivat usein nauttineensa luonnosta ja koskien katselusta. Reitit olivat tarpeeksi helppokulkuisia ja paikat hyvin hoidettuja ja siistejä. Joillekin lähialueen asukkaille Ruunaa on varsinkin kesäaikaan paikka, jossa käydään useita kertoja. Käynti voi olla kestoltaan lyhyt, esimerkiksi iltanuotiolla nautitut kahvit ja makkaranpaisto.

Ihmisillä voi olla hyvin erilaisia motiiveja ja syitä tulla tietyille alueille. Paikoilla saattaa olla aivan erityisiä arvoja yksittäisille ihmisille. Niinpä eräässä kommentissa käyntiä Ruunaalla pidettiin jopa pyhiinvaellusmatkana.

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Vuonna 2009 Ruunaan retkeilyalueelle tehtiin noin 89 000 asiakaskäyntiä. Tutkimuksen mukaan alueella käy yhtä paljon miehiä ja naisia. Miehet ovat keski-iältään 47 vuotta ja naiset 43 vuotta. Niin miesten kuin naistenkin keskuudessa suurimman kävijäjoukon muodostivat 45–54-vuotiaat. Tätä nuoremmissa kävijöissä painottui naisten osuus ja vanhemmissa miesten. Yli puolet kävijöistä on saanut ammatillisen tai opistotasoisen koulutuksen tai suorittanut alemman korkeakoulututkinnon. Vajaalla viidesosalla ei ollut lainkaan ammatillista tutkintoa.

Retkeilyalueella käy pääasiassa kotimaisia matkaajia, joista suurin osa tulee Kuopion–Joensuun, Helsingin–Lahden tai Tampereen–Jyväskylän seudulta. Jonkin verran kävijöitä on myös Mikkelin–Lappeenrannan seudulta. Tässä tutkimuksessa ulkomaalaisia oli 6 %, joista useimmat saksalaisia. Venäläisten osuus kävijöistä lienee suurempi kuin mitä tämän tutkimuksen tulokset näyttävät. Venäläisten asiakkaiden saaminen vastaajiksi oli ongelmallista kielitaidon puutteen ja venäjänkielisen lomakkeen puuttumisen vuoksi. Ulkomaalaisia kiinnostavat Ruunaalla luonto sekä kosket ja melontamahdollisuudet.

Alueelle tullaan yleensä oman perheen kanssa. Lähes puolet vastaajista oli saapunut retkeilyalueelle perheenjäsenten seurassa. Seurueet olivat yleensä pieniä, 2–5 hengen ryhmiä. Yksinliikkujia oli vain 4 % kävijöistä. Seurueista 16 %:lla oli mukana alle 15-vuotiaita, joita seurueessa oli tyypillisesti 2 tai 3, ja lasten keskimääräinen ikä oli yhdeksän vuotta. Alueella vierailee jonkin verran myös liikuntaesteisiä.

Suurimmalle osalle kävijöistä (57 %) Ruunaa oli matkan ainoa tai tärkein kohde. Yli kolmannekselle (37 %) se oli yksi matkan suunniteltuista kohteista. Muita suunniteltuja kohteita olivat lähialueilla sijaitsevat virkistyskohteet sekä monet yksittäiset kaupungit ympäri Suomen.

Ruunaan retkeilyalueelle tulemisen tärkeimpiä syitä olivat luonto ja sen tarjoamat kokemukset. Maisemat ja luonnosta nauttiminen olivat sekä miesten että naisten suosiossa. Kaikkein yleisin harrastus alueella oli kävely. Kosket ja koskenlasku ovat Ruunaan erityisiä vetovoimatekijöitä. Miehet hakeutuvat naisia useammin koskille kalastamaan. Kalastajat ovat todennäköisesti hieman aliedustettuina otoksessa vaikean tavoitettavuuden vuoksi. Sama pätee melonnan harrastajiin, joita Ruunaalla myös käy runsaasti. Kosket houkuttelevat paljon freestyle-melojia sekä harrastus- että kilpailumielessä. Koskien lisäksi melontaa harrastetaan joki- ja järviosuuksilla. Suosittua on myös eväsretkeily, jota harrastetaan alueen useilla tulipaikoilla ja laavuilla. Näiden tukikohtien kunnosta huolehtiminen on tärkeää.

Retkeilyalueen ylivoimaisesti käydyin kohde on Neitikoski. Paikalle on helppo tulla, ja koskea pääsee ihailemaan esteetöntä reittiä pitkin. Neitikoski sopii siis myös pyörätuolilla tai lastenvaunujen kanssa liikkuville. Siikakoski ja Murrookoski ovat myös retkeilijöiden ja kalastajien suosimia kohteita. Niillä oli käynyt keskimäärin puolet vastaajista. Metsähallituksen ylläpitämä Ruunaan luontotalo tarjoaa matkailijoille opastusta retkeilyalueeseen liittyvissä asioissa ja palveluissa. Siellä ilmoitti käyneensä lähes puolet (49 %) vastanneista. Tämä johtunee pitkälti siitä, että luontotalo oli koko tutkimuksen ajan ns. jatkuva otantapiste, josta kertyi 35 % tutkimuksen vastauksista. Luontotalolle tehtiin vuonna 2009 noin 7 600 käyntiä ja koko alueelle noin 89 000. Näin ollen luontotalon kävijät ovat tutkimusaineistossa yliedustettuina. On myös mahdollista, että osa niistä vastaajista, jotka merkitsivät Ruu-

naan luontotalon käyntikohteekseen, oli käsittänyt Ruunaan luontotaloksi alueen jonkin muun palvelupisteen.

Ruunaan luonnonsuojelualueella oli suhteellisen vähän kävijöitä, mutta kuten retkiviikolla järjestetyn opastetun retken suosio osoitti, kiinnostusta myös tähän alueeseen tutustumiseen saattaisi olla enemmänkin.

Päiväkävijöitä ja yöpyjiä retkeilyalueella oli yhtä paljon. Yöpyjät viettivät alueella keskimäärin kolme vuorokautta ja päiväkävijät keskimäärin neljä tuntia. Päiväkävijöistä osa on yrittäjien järjestämiin koskenlaskuihin osallistuneita, joiden retkeilyalueella viettämä aika on kolmesta kuuteen tuntia. Retkeilyalueella suosituin yöpymistapa oli vuokramökki. Kuitenkin seuraavaksi suosituimmassa vaihtoehdossa, asuntoautossa tai -vaunussa, vietettiin enemmän öitä kuin vuokramökeissä.

Matkailijoista 71 % yöpyi joko Ruunaan retkeilyalueella tai sen lähialueella, ja tämän ryhmän keskimääräinen käynnin kesto oli neljä vuorokautta. Ne matkailijat, jotka eivät yöpyneet alueella, viipyivät keskimäärin neljä tuntia. Vuokramökki oli suosituin yöpymismuoto myös lähialueella. Niissä oli eniten yöpymiskertoja, kun taas vuorokausissa mitattuna kävijät viettivät eniten aikaa omissa mökeissä.

Ensimmäistä kertaa Ruunaalla oli hieman yli puolet (56 %) vastaajista. Naisten osuus ensikertalaisista oli hieman miehiä suurempi, miehistä puolet oli ollut alueella aiemminkin. Alueella aiemmin käyneiden ensimmäinen käynti retkeilyalueella ajoittui keskimäärin 1990-luvun puolivälin tienoille.

Ruunaalla on eniten kävijöitä heinäkuussa. Alueelle saavutaan useimmiten loppuviikosta. Vilkkain saapumisaika on kello 10 ja 14 välillä. Suurin osa vierailijoista tulee paikalle henkilöautolla. Julkiset kulkuneuvot eivät liikennöi Ruunaalle.

Kävijöiden keskimääräinen rahankulutus yhtä käyntikertaa kohden on 51 euroa. Eniten rahaa käytetään majoitukseen. Kotimaan matkailijat käyttävät rahaa hieman ulkomaalaisia enemmän. Kokonaistulovaikutus oli vuonna 2009 lähes 4,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 59 henkilötyövuotta.

Tutkimukseen vastanneet olivat useimmin saaneet tietoa Ruunaan retkeilyalueesta tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta. Lähes kolmannekselle paikka oli entuudestaan tuttu. Tietoa alueesta saatiin myös esitteistä ja oppaista sekä Internetin välityksellä.

Tärkeimmät syyt retkeilyalueella käyntiin olivat alueen maisemat, luonnon kokeminen, rentoutuminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Myös oleminen poissa saasteista ja melusta sekä henkinen hyvinvointi koettiin tärkeiksi asioiksi. Vähemmän tärkeinä syinä pidettiin omien taitojen kehittämistä, mahdollisuutta olla itsekseen ja tutustumista uusiin ihmisiin.

Palveluihin ja rakenteisiin oltiin tyytyväisiä. Kävijät arvostavat käytännön asioiden toimivuutta (tulentekopaikat, laavut, reitit, jne.) ja yleistä siisteyttä ja turvallisuutta sekä virkistäytymiseen liittyviä asioita. Heikoimmat arviot saivat alueen tiestö ja telttailupaikat. Palveluiden ja rakenteiden määrään oltiin myös tyytyväisiä, vaikka joitakin asioita toivottiin alueelle lisää. Näitä olivat opasteet ja polkuviitoitukset, telttailupaikat, pysäköintipaikat ja vuokra- tai varaustuvat. Myös käymälöitä ja jätehuoltoa kaivattiin lisää.

Kävijöiden ennakko-odotukset luonnonympäristöstä, reiteistä ja rakenteista sekä harrastusmahdollisuuksista täyttyivät hyvin. Kaikkien osatekijöiden keskimääräinen arvio oli reilusti yli 4, kun viisiportaisella asteikolla 5 tarkoitti ennakko-odotusten täyttymistä erittäin hyvin.

Alueella oli hyvin vähän vastaajia häiritseviä tekijöitä. Retkeilyalueella ei ole juurikaan häiritsevää liikenteen melua. Liiallinen kävijämäärä voi olla ongelma lähinnä heinäkuussa, jolloin ihmisiä on alueella eniten, mutta se ei noussut tuloksissa erityisen häiritseväksi tekijäksi, kuten ei myöskään muiden kävijöiden käytös. Maaston roskaantuneisuus ja luonnonympäristön käsittely olivat häiritsevimmät asiat. Kuitenkin erittäin tai melko häiritsevinä tekijöinä näitä piti vain 5–6 % vastanneista.

Ruunaan retkeilyalue sai valtakunnallisesti vertailukelpoiseksi kävijätyytyväisyysindeksiksi 4,24 asteikolla 1 = erittäin huono,… 5 = erittäin hyvä. Sen mukaan kävijät olivat alueeseen kokonaisuudessaan sangen tyytyväisiä. Vapaamuotoisissa palautteissa Ruunaa sai paljon kehuja luonnostaan ja maisemastaan. Ihmiset olivat pitäneet palveluista ja arvostaneet paikan siisteyttä. Ehkä isoimpana puutteena nähtiin se, ettei alueella ole elintarvikkeiden ostomahdollisuutta.

Maastossa käydyissä keskusteluissa ihmiset antoivat runsaasti positiivista palautetta Ruunaan luonnosta, koskista ja maisemista. Alueelle oltiin oltu valmiita tulemaan kauempaakin ja useimmat kertoivat palaavansa uudestaan. Joissakin keskusteluissa haastateltavat toivat julki huolensa tutkimushetkellä meneillään olleesta valtion liikelaitosten uudelleen organisoinnista ja sen mahdollisista seurauksista Ruunaan retkeilyalueelle.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Ruunaan retkeilyalueella tehtiin ensimmäinen kävijätutkimus vuonna 2003 (Eisto 2003). Tässä verrataan näiden kahden tutkimuksen kävijöitä, harrastuksia, käytön alueellista ja ajallista jakautumista sekä kävijätyytyväisyyttä.

Vuoden 2003 tutkimuksessa käytetty lomake eroaa huomattavasti tässä tutkimuksessa käytetystä. Tämän vuoksi kaikkien osatekijöiden vertailua ei pystytä luotettavasti tekemään. Edellisessä tutkimuksessa on painotettu enemmän retkeilyalueen paikallistaloudellisten vaikutusten osuutta ja samalla on tehty kysely alueen yrittäjille.

Kävijärakenteessa huomataan naisten osuuden kasvaminen aikaisemmasta tutkimuksesta. Ilmeisesti myös kävijöiden keski-ikä on kohonnut, koska suurin kävijäjoukko muodostui tässä tutkimuksessa 45–54-vuotiaista, kun edellisessä tutkimuksessa suurimmat ikäluokat olivat 35–44- ja 45–54-vuotiaat. Kävijöiden koulutustasossa ei näytä tapahtuneen suurempia muutoksia. Tutkimukseen osallistuneet olivat edelleen pääasiassa joko ammatillisen tai opistotasoisen koulutuksen tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Tämänkertaiseen tutkimukseen vastanneista suurin osa (73,2 %) tuli Ruunaalle Kuopion–Joensuun, Helsingin–Lahden ja Tampereen–Jyväskylän alueilta. Myös edellisessä tutkimuksessa vastaajat tulivat samoilta alueilta. Pohjoisesta ja länsirannikolta tulevien osuudet ovat edelleen pysyneet pieninä.

Kuten aiemmassakin tutkimuksessa, virkistäytymään on tultu useimmin oman perheen seurassa tai ystävien ja sukulaisten kanssa. Seuruekoko on myös pysynyt samana; yleisin seurue on edelleen pieni muutaman hengen ryhmä. Lasten määrään seurueessa on tullut muutos. Vuonna 2003 lapsia, eli alle 15-vuotiaita, oli seurueessa vain yksi ja vuonna 2009 heitä oli keskimäärin 2,5. Lasten keskimääräinen ikä on laskenut 12-vuodesta yhdeksään vuoteen.

Molemmissa tutkimuksissa Ruunaa on suurimmalle osalle vastaajista matkan ainoa kohde tai yksi matkan suunnitelluista kohteista. Ruunaalle saavutaan edelleen useimmiten henkilöautolla. Vuoden 2009 tutkimuksessa saapumisajankohta painottuu loppuviikolle, kun taas

vuoden 2003 tuloksissa saapumiset jakautuivat tasaisemmin koko viikolle. Molemmissa tutkimuksissa Ruunaalle saavuttiin useimmin puolenpäivän tuntumassa.

Käyntien alueellinen jakautuma on molemmissa tutkimuksissa samankaltainen. Eniten käytiin Neitikoskella sekä Siika- ja Murrookoskella. Päiväkävijöiden ja yöpyjien määrissä, käynnin kestossa ja yöpymistavoissa on tapahtunut jonkin verran muutosta. Vuonna 2003 yöpyjien määrä oli huomattavasti päiväkävijöiden määrää suurempi, kun taas vuonna 2009 molempia oli likimain yhtä paljon. Päiväkävijät viettivät molemmissa tutkimuksissa alueella keskimäärin neljä tuntia, mutta yöpyjien käynnin kesto on pidentynyt niin, että vuoden 2003 kahden vuorokauden sijasta yöpyjät viettivät vuonna 2009 alueella kolme vuorokautta. Vuoden 2003 tutkimuksessa ei ole mainintaa siitä, onko lähialueella vaikutusta asiaan. Vuokramökkien osuus yöpymispaikkana on lisääntynyt sitten vuoden 2003. Teltoissa ja laavuissa yöpyvien määrä on puolestaan laskenut huomattavasti. Vuoden 2003 tutkimuksen mukaan heitä oli yhteensä vielä 36 %. Molemmista tutkimuksista ilmenee, että noin puolet retkeilyalueen kävijöistä on alueella ensimmäistä kertaa.

Kävijöiden harrastuksia vertailtaessa pääasialliset harrastukset olivat jokseenkin samoja molemmissa tutkimuksissa. Vastaajien useimmin mainitsemia aktiviteetteja olivat kävely, luonnosta nauttiminen, luonnon tarkkailu, maiseman katselu ja koskenlasku.

Vastaajien tärkeimmät virkistysmotiivit olivat tässä tutkimuksessa jokseenkin samanlaiset kuin vuonna 2003. Tärkeimpinä syinä retkeilyalueelle tulemiselle kävijät pitivät luonnon kokemista, maisemia, rentoutumista ja yhdessäoloa oman seurueen kanssa. Uusiin ihmisiin tutustuminen ja mahdollisuus olla itsekseen olivat edelleen vähiten merkitseviä syitä saapua alueelle.

Kävijöiden ennakko-odotukset luonnonympäristöstä, palveluista ja harrastusmahdollisuuksista näyttäisivät myös toteutuneen yhtä hyvin molemmissa tutkimuksissa. Arviot alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta ovat myös pysyneet lähes samoina. Perusrakenteilla, kuten tiestöllä, opasteilla, paikoitusalueilla jne., on suurin käyttöaste molemmissa tutkimuksissa, ja niiden on myös todettu olevan laadultaan suhteellisen hyviä. Kummassakin tutkimuksessa tulentekopaikat ja laavut saivat hyvän arvion.

Tietolähteinä ovat molempiin tutkimuksiin vastanneilla olleet useimmin tuttavat ja sukulaiset. Paikka on ollut monelle myös entuudestaan tuttu. Erilaisten Internet-sivustojen käyttö on lisääntynyt edellisen tutkimuksen ajoista ja markkinointi on sitä kautta kasvanut huimasti. Internet-sivuilta oli vuonna 2003 saanut tietoa 9 % ja vuonna 2009 jo 33 % vastanneista.

Kävijöitä häiritsevät tekijät eivät ole ainakaan lisääntyneet edellisestä tutkimuksesta. Prosenteissa tarkasteltuna kaikkien tutkittujen tekijöiden häiritsevyys on pysynyt keskimäärin alle 5 %:n.

Kävijätyytyväisyysindeksi on ollut 4,40 vuonna 2003 ja tässä tutkimuksessa se oli 4,24. Vaikka kävijätutkimusindeksi onkin alhaisempi, tuntuvat Ruunaan retkeilyalueen kävijät myös vuoden 2009 tulosten perusteella olevan hyvin tyytyväisiä alueen luonnonympäristöön, rakenteisiin ja palveluihin.

Kävijöiden rahankäyttö on säilynyt likimain samansuuruisena, mutta rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset Lieksan seudulle ovat lisääntyneet. Edellisen tutkimuksen aikaan alueelle arvioitiin suuntautuvan noin 60 000 käyntiä vuodessa, ja kävijät käyttivät rahaa keskimäärin (mediaani) noin 50 euroa. Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten kokonaistulovaikutusten arvioitiin tuolloin olleen noin 2,5–3,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus oli lähes 4,5 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 59 henkilötyövuotta.

Kiitokset

Kävijätutkimuksen tekeminen oli uusi ja myös haastava kokemus. Sen myötä Ruunaan mahtavissa maisemissa vietetty kesä oli antoisa ja samalla tutustutti hyvin koko retkeilyalueeseen.

Kiitokseni Heikki Räsäselle ohjauksesta ja avusta tämän tutkimuksen tekemisen yhteydessä. Samoin kiitos myös kaikille työtovereille ja yhteistyökumppaneille Ruunaalla kesällä 2009. Lisäksi kiitän kaikkia kävijätutkimukseen vastanneita kokemustensa jakamisesta.

Lähteet

Eisto, I. 2003: Ruunaan retkeilyalueen kävijät ja paikallistaloudelliset vaikutukset. − Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 143. 75 s.

Eisto, I. 2009: Kylläpä kestää. Paikallisesti kestävän kehityksen ja ympäristölähtöisen kehittämistoiminnan suhde harvaanasutulla maaseudulla. – Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 101. 195 s.

Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaité, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.

Metsähallitus 2002: Ruunaan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 67. 85 s.

Metsähallitus 2006: Virran varrelta – Lieksanjoen opaskirja. – 134 s.

Metsähallitus 2010: Luontoon.fi-verkkopalvelu. Ruunaan retkeilyalue. – <http://www.luontoon.fi/ruunaa>, 12.10.2010.

Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Documents/Kokonaisvaikutukset_2009.xls>, viitattu 10.12.2010.

MGM2 2009: NPS Money Generation Model. – <http://web4.msue.msu.edu/mgm2/default.htm>, viitattu 28.1.2011.

Stynes, D. J., Propst, D. B., Chang, W.-H. & Sun, Y. 2000: Estimating national park visitor spending and economic impacts; The MGM2 Model. – <http://web4.canr.msu.edu/MGM2/MGM2.pdf>, viitattu 10.12.2010.

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimuksen 2009 otantakehikko

Paikka	**Kohderyhmä**	**Havaintoja** (tavoite)	**Keruupäiviä**
Haapavitja–Paasikoski	Kaikki kävijät	35	4
Neitikoski	Kaikki kävijät	126	13
Murroo–Siikakoski	Kaikki kävijät	118	12
Luontotalo	Kaikki alueella käyneet	60	6
Yritykset	Kaikki kävijät	70	7
		409	***42***

Aineiston toteutunut keruuaikataulu Ruunaan retkeilyalueella 2009

touko-kesäkuu 2009

päivä	ti 19.5.	ke 20.5.	ti 2.6.	ke 3.6.	la 6.6.	su 7.6.	ke 11.6.
paikka	Murroo-Siikakoski	Murroo-Siikakoski	Haapavitja-Paasikoski	Neiti-koski	Neitikoski	Murroo-Siikakoski	Murroo-Siikakoski
kello	10-15	15-20	10-15	10-15	10-15	10-15	10-15
tavoite	10	10	10	10	10	10	10
kpl	-	9	2	-	16	2	-
						lomakkeet yhteensä, kpl	*29*

kesä-heinäkuu 2009

päivä	la 13.6.	to 18.6.	su 21.6.	ma 22.6.	su 28.6.	pe 3.7.	to 2.7.
paikka	Neiti-koski	Murroo-Siikakoski	Murroo-Siikakoski	Neitikoski	Neitikoski	Neitikoski	Murroo-Siikakoski
kello	15-20	15-20	15-20	15-20	15-20	15-20	koko päivä
tavoite	10	10	10	10	10	10	10
kpl	6	-	8	7	-	7	2
						lomakkeet yhteensä, kpl	*30*

heinäkuu 2009

päivä	la 4.7.	su 5.7.	ma 13.7.	to 23.7.	pe 24.7.	ma 27.7.	to 30.7.
paikka	Haapavitja-Paasikoski	Neiti-koski	Neitikoski	Kattila-koski	Neitikoski	Murroo-Siikakoski	Neitikoski
kello	10-15	15-20	15-20	15-20	10-15	10-15	10-15
tavoite	10	10	10	10	10	10	10
kpl	3	7	-	-	6	2	19
						lomakkeet yhteensä, kpl	*37*

heinä- elokuu 2009

päivä	pe 31.7.	la 1.8.	su 2.8.	ma 3.8.	to 13.8.	pe 21.8.	ke 26.8.
paikka	Haapavitja-Paasikoski	Murroo-Siikakoski	Murroo-Siikakoski	Neiti-koski	Neitikoski	Murroo-Siikakoski	Haapavitja-Paasikoski
kello	10-15	15-20	10-15	15-20	10-15	15-20	15-20
tavoite	10	10	10	10	10	10	10
kpl	4	6	2	2	-	-	-
						lomakkeet yhteensä, kpl	*14*

syyskuu 2009

päivä	ti 1.9.	la 5.9.					
paikka	Murroo-Siikakoski	Neitikoski					
kello	10-15	10-15					
tavoite	10	10					
kpl	-	-					
						lomakkeet yhteensä, kpl	*0*

Luontotalolla jatkuva otanta aukioloaikana (retkeilyalueella käyneet asiakkaat)

päivä	pe 15.5.	la 16.5.	su 17.5.	la 6.6.	su 7.6.	ke 10.6.	su 14.6.
kpl	8	3	1	3	5	2	2
						lomakkeet yhteensä, kpl	*24*

päivä	su 21.6.	to 25.6.	su 28.6.	ma 29.6.	ke 8.7.	to 12.7.	ma 13.7.
kpl	2	2	2	5	3	6	6
						lomakkeet yhteensä, kpl	*26*

päivä	ti 14.7.	ma 20.7.	ke 22.7.	to 23.7.	la 25.7.	su 26.7.	ma 27.7.
kpl	4	3	1	9	2	6	3
						lomakkeet yhteensä, kpl	*28*

päivä	ke 29.7.	to 30.7.	pe 31.7.	su 2.8.	ti 4.8.	to 6.8.	su 9.8.
kpl	6	2	1	2	1	3	2
						lomakkeet yhteensä, kpl	*17*

päivä	ke 19.8.	pe 21.8.	ti 25.8.	to 27.8.	pe 28.8.	su 30.8.	la 5.9.
kpl	2	2	2	2	5	2	1
						lomakkeet yhteensä, kpl	*16*

päivä	su 6.9.	la 12.9.	ma 21.9.				
kpl	3	2	1				
						lomakkeet yhteensä, kpl	*6*

Alueella toimivat yritykset

päivä	ti 19.5.	ke 20.5.	to 21.5.	su 7.6.	pe 12.6.	ke 17.6.	to 23.7.
kpl	1	14	1	8	10	6	3
						lomakkeet yhteensä, kpl	*43*

päivä	la 25.7.	su 26.7.	ma 3.8.	ti 4.8.	to 12.8.	pe 13.8.	ma 16.8
kpl	13	2	1	1	4	1	2
						lomakkeet yhteensä, kpl	*24*

päivä	ti 17.8.	ma 24.8.	to 27.8.	la 29.8.	ke 2.9.	pe 5.9.	pe 11.9.
kpl	4	2	3	4	20	1	1
						lomakkeet yhteensä, kpl	*35*

päivä	la 19.9.	ke 30.9					
kpl	1	2					
						lomakkeet yhteensä, kpl	*3*

haastattelupaikka ei tiedossa (postivastaukset)

päivä	su 21.7.	pe 31.7.	su 2.8.	ma 3.8.			
kpl	1	2	3	2			
						lomakkeet yhteensä, kpl	*8*

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Matkan muut kohteet, kun Ruunaa oli yksi suunnitelluista kohteista	kpl
Ahvenanmaa	2
Bomba, Koli	1
Eeva Ryynänen	1
Helsinki	1
Helsinki, Porvoo	1
Herajärven kierros	1
Heron kierros	1
Hossa	2
Hossa, Kuhmo, Kuusamo	1
Hossan retkeilykeskus, Koli/Herajärvi mahd.	1
Huhmari	1
Itä-Suomi	2
Joensuu	1
Jongunjoki	8
Joutseno, Savonlinna, Punkaharju, Kesälahti, Joensuu, Patvinsuo, Vuokatti, Kalajoki, Ähtäri	1
Karvio	2
Kesämökki Ruunaalla, Joensuu	1
Kivikeskus	1
Koitere	2
Koli	19
Koli, Bomba	1
Koli, Helsinki, Porvoo	1
Koli, Paateri	2
Koli, Savonlinna, Viro, Latvia, Liettua	1
Koli, Ruunaa	1
Kontiolahti	1
Kuopio, Koli, Lieksa	2
Kuusamon karhunkierros	2
Lieksa	1
Lieksa, Lieksan Vaskiviikko	3
Lieksa, Liperi	1
Lieksan seutu	1
Lieksasta pohjoiseen vievä tie	1
Minne tie vie	1
Mökki	3
Nurmijärvi, Viisikonlinja	4
Paateri	3
Paateri, Bomba, Kuhmo	1
Pankajärvi, Koli, Pielinen	1
Pankajärvi, Pielinen	1
Patvinsuo	3

Matkan muut kohteet, kun Ruunaa oli yksi suunnitelluista kohteista	kpl
Patvinsuo, Suomujärvi	2
Patvinsuon kansallispuisto	1
Pielisen ympäriajo	1
Porvoo, Helsinki	2
Saimaa	1
Savonlinna	1
Savonlinna, Jyväskylä	1
Siikakosken laavu	1
Sukulaiset P-Karjalassa	1
Suomu, Koli	1
Syntymäkodissa käynti	1
Tulikivi Oy	1
Turusen tila	1
Vierailu ystävien luona	1
Viro, Latvia, Liettua, Suomi	1
Vuonisjärvi, Taipalsaari	1
Vuonislahden kesäteatteri	1
Änäkäinen	1
Yhteensä	**105**

Matkan pääkohde tai pääkohteet, kun Ruunaa oli ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	kpl
Eeva Ryynäsen Galleria	1
Imatran kylpylä, Bomban kylpylä, ehkä Koli	1
Itä-Suomi	1
Itä-Suomi, pohjoinen	1
Joensuu ja Toholampi	1
Koli	1
Kuusamo, Koli	2
Mökkeily perheen kanssa	1
Mökkeily Pielisellä	1
Rovaniemi	2
Ruunaan kosket	1
Yhteensä	**13**

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
ei määritelty	kehittämisehdotus	Elintarvikkeiden ostopaikka.
ei määritelty	kehittämisehdotus	Tie voisi olla paremmassa kunnossa.
ei määritelty	kehittämisehdotus	Ainakin Patvinsuon/Hattuvaaran alueelle kaipaisi jotain kioskia, pientä kauppaa tai kauppa-autoa.
ei määritelty	kehu	Hauskaa oli! :)
ei määritelty	kehu	Erittäin siistiä ja hyvä palvelu. Kiitos
ei määritelty	kehu	Rauhallinen ympäristö matkailla.
ei määritelty	kehu	Hyvä kohde/ystävällinen henkilöstö/kiitos!
ei määritelty	kehu	Hauskaa on joka kerta ollut, pidän erityisesti kosken kuohunnasta.
ei määritelty	ei määritelty	Ruunaan retkeilykartassa ei ole pohjoisviivoja, mikä vaikeutti suunnistamista. Kyselylomakkeen alussa puhutaan Ruunaan retkeilyalueesta, mutta en ihan tajunnut, mikä kuuluu siihen ja mikä ei.
ei määritelty	ei määritelty	Ei ollut karttaa mitä katsoa! Esim. onko Lieksa lähistö? Siellä meni öitä ja rahaa.
ei määritelty	ei määritelty	Vastaukset väärin ehkä, kartta ja karttarajaukset puuttuivat.
Lvk – Retkeily - Reitit	valitus	Koskikierroksen tieosuus oli tylsä ja hiukan huonosti merkitty.
Lvk – Retkeily - Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Tienvarsiopastuksia englanniksi
Lvk – Retkeily - Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Elintarvikkeiden ostopaikka.
Lvk – Retkeily - Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Elintarvikkeiden ostopaikka.
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Muuten upea kohde, mutta rankka metsänkäytön historia näkyy maisemassa, latistaa sitä.
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Jotkut retkeilijät perustavat leirin yhteisille tulentekopaikoille, opastukset kuntoon!
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Erittäin siistiä ja rauhallista! Hyvä palvelu
Lvk– Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Upea paikka koska on luonnonvarainen.
Lvk– Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Oikein luonnonkaunista, rauhallista, komeat kosket.
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kaunis paikka, kannatti tulla.

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos hienosta elämyksestä!
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Käynti Ruunaassa on pyhiinvaellusmatka! Kiitos siitä.
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Mukava tuoda ystäviä ja sukulaisia tutustumaan alueeseen
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Hieno kohde!
Lvk – Retkeily - Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ilahduttavan siistit ja hyvin hoidetut metsät
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	muu	Upean kauniit suomalaiset maisemat! Koskenlasku oli todella hauskaa.
Lvk – Matkailuyritysten toiminta	kehu	Kiitos! Aivan ihastuttava paikka.
Muu	muu	It was great beeing here. Sorry for having only such a little time.
Muu	kehittämisehdotus	Alueella voisi olla islanninhevosratsastusmahdollisuus.
Muu	valitus	Hankalasti luettavat kysymykset
Muu	valitus	The axes are really dangerous, the handels should be changed.
Muu	kehu	Tosi kiva reissu j todella hyvä palvelu Ruunaalla
Muu	kehu	Hyvä galluppi. Tyttö tarjosi kahvikupin
Muu	kehu	Mukava kyselyn toteuttaja. Tsemppiä opiskeluun ja tervetuloa yliopistoon.
Muu	kehu	Thank you for the beautiful place!
Muu	kehu	Hieno kokonaisuus! Uutta kertaa odottelen.

LIITE 5.

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Ruunaan retkeilyalue

Kävijätutkimus 2009

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Ruunaan retkeilyalueen kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (❍). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (❑). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Ruunaan retkeilyalueella (ks. oheinen kartta).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Heikki Räsänen p. 0205 64 5724 (heikki.t.rasanen@metsa.fi) tai Tanja Ahtiainen p. 040 7705548.

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Ruunaan retkeilyalueelle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä (ks. kartta 1)

a. Ruunaan retkeilyalueella?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

b. <u>yhteensä</u> Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähistöllä (ks. kartta 2)?

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä (muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Ruunaan retkeilyalueella (ks. kartta 1, niin montako yötä vietit tai vietät

vuokramökissä	___ yötä	vuokratuvassa	___ yötä
asuntoautossa/-vaunussa	___ yötä	omassa majoitteessa (teltta tms)	___ yötä
retkeilykeskus	___ yötä	kodassa tai laavussa	___ yötä
muualla, missä?	_____		__ yötä

b. Ruunaan retkeilyalueen <u>lähistöllä</u> (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa	____ yötä		
vuokramökissä	____ yötä	kodassa tai laavussa	____ yötä
omassa mökissä	____ yötä	maatilamajoituksessa	____ yötä
asuntoautossa tai -vaunussa	____ yötä	muualla, missä? _____	____ yötä
omassa majoitteessa	____ yötä	asun lähialueella	❑

4. Missä päin Ruunaan retkeilyaluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä (ks. kartta 1)?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

- ❑ Ruunaan luontotalo
- ❑ Neitikoski
- ❑ Murrookoski
- ❑ Neitijärvi
- ❑ Paasikoski-Haapavitja
- ❑ Kattilakoski
- ❑ Siikakoski
- ❑ luonnonsuojelualue (Ruunaanjärven itäpuoli)
- ❑ Ruunaan retkeilykeskus (Neitikoski)
- ❑ muualla, missä?_____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Ruunaan retkeilyalueelle? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ❑ henkilöauto

2 ❑ henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto

3 ❑ linja-auto

4 ❑ tilausbussi (ryhmämat-

5 ❑ juna

6 ❑ lentokone

16 ❑ jalan

18 ❑ taksi

99 ❑ muu, _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?

Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

olen yksin ❑ → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä

(vastaaja mukaan luettuna) joista

alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____ _____ _____ _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

		erittäin tärkeää 5	4	3	2	1 ei lainkaan tärkeää
1	luonnon kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
2	maisemat	❍	❍	❍	❍	❍
3	mahdollisuus olla itsekseen	❍	❍	❍	❍	❍
4	henkinen hyvinvointi	❍	❍	❍	❍	❍
5	poissa melusta ja saasteista	❍	❍	❍	❍	❍
6	rentoutuminen	❍	❍	❍	❍	❍
7	tutustuminen uusiin ihmisiin	❍	❍	❍	❍	❍
8	yhdessäolo oman seurueen kanssa	❍	❍	❍	❍	❍
9	aikaisemmat muistot	❍	❍	❍	❍	❍
10	alueeseen tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
11	luonnosta oppiminen	❍	❍	❍	❍	❍
12	omien taitojen kehittäminen	❍	❍	❍	❍	❍
13	kuntoilu	❍	❍	❍	❍	❍
14	jännityksen kokeminen	❍	❍	❍	❍	❍
15	alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	❍	❍	❍	❍	❍
99	muu	❍	❍	❍	❍	❍

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella? (valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

❍ oman perheen jäsenistä
❍ muista sukulaisista
❍ ystävistä
❍ työtovereista
❍ koululuokasta
❍ päiväkotiryhmästä
❍ opiskeluryhmästä
❍ eläkeläisryhmästä
❍ ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
❍ kerhosta, yhdistyksestä tms.
❍ matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän ryhmä
❍ yritysvieraista
❍ jostakin muusta, mistä? _____

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Ruunaan retkeilyalueella <u>tällä käynnilläsi</u>? (merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ❑ kävely
3 ❑ lenkkeily
4 ❑ retkeily
5 ❑ luonnon tarkkailu
6 ❑ eväsretkeily
7 ❑ pyöräily
8 ❑ kalastus
9 ❑ lintuharrastus
10 ❑ marjastus
11 ❑ sienestys
12 ❑ kasviharrastus
13 ❑ opetukseen liittyvä käynti
14 ❑ käynti luontotalossa
15 ❑ luontovalokuvaus
16 ❑ partioretki
17 ❑ leirikoulu
18 ❑ koiran kanssa ulkoilu
19 ❑ suunnistus
20 ❑ telttailu tai muu leiriytyminen maastossa
34 ❑ vaellus (yöpyminen maastossa)
36 ❑ metsästys
54 ❑ maiseman katselu
55 ❑ luonnon nähtävyyksien katselu
56 ❑ luonnosta nauttiminen
60 ❑ uinti
61 ❑ sukellus
62 ❑ auringonotto
63 ❑ veneily
64 ❑ melonta
65 ❑ koskenlasku
66 ❑ soutu
78 ❑ luontoleiri
82 ❑ maastoruokailu
83 ❑ luontopolkuun tutustuminen
84 ❑ maastopyöräily
86 ❑ opastettu retki
88 ❑ kulttuuriperintöön tutustuminen
105 ❑ kahvilassa tai kioskilla käynti
108 ❑ työ/tutkimus
111 ❑ mökkeily
113 ❑ välinevuokraus
206 ❑ saunan vuokraus
218 ❑ yritysten virkistys- tai koulutuspäivät
999 ❑ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi <u>kaikkein tärkein</u> tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön <u>laadusta</u> ja <u>määrästä</u> tämänkertaisella käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella? Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto ”en ole käyttänyt palvelua”. Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

		käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu						en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä				eos
		erittäin hyvä	5	4	3	2	1 erittäin huono		liian suuri	3	2	1 liian pieni	
1	pysäköintipaikat		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
2	lähialueen tiestö		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
3	reittien opastetaulut		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
4	polkureitistö		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
5	polkuviitoitukset		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
6	tulentekopaikat ja laavut		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
7	polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
8	yleisökäymälät alueella		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
9	jätehuollon toteutus ja ohjaus		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
10	erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
12	vuokramökit (Neitikoski, Neitijärvi)		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
13	telttailupaikat		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
15	esitteet ja opaskartat		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
16	Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
19	luontotalon palvelut		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
23	laiturit		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
27	maantienvarsien opastus		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
36	asuntovaunupaikat		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
50	yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila-, ravintola- ja ohjelmapalvelut ja opastuspalvelut maastossa)		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍
51	reittien ja rakenteiden turvallisuus		❍	❍	❍	❍	❍	❍					
52	yleinen turvallisuus		❍	❍	❍	❍	❍	❍					
53	yleinen siisteys		❍	❍	❍	❍	❍	❍					
54	maiseman vaihtelevuus		❍	❍	❍	❍	❍	❍					
97	virkistysympäristön viihtyisyys		❍	❍	❍	❍	❍	❍					
999	jokin muu, mikä? _____		❍	❍	❍	❍	❍	❍		❍	❍	❍	❍

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Ruunaan retkeilyalueen palveluiden ja rakenteiden <u>määrään</u>?
(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen ❍ ❍ ❍ ❍ ❍ erittäin tyytymätön

11. Täyttyivätkö tähän käyntiisi Ruunaan retkeilyalueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin 5	4	3	2	1 erittäin huonosti
luonnonympäristö	❍	❍	❍	❍	❍
harrastusmahdollisuudet	❍	❍	❍	❍	❍
reitit ja rakenteet	❍	❍	❍	❍	❍

12. Onko Ruunaan retkeilyalue tällä matkalla…

❍	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
❍	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat:_____
❍	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____ _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa <u>tähän matkaan</u> liittyviin erilaisiin menoihin <u>retkeilyalueella tai sen lähialueella</u> (ks. karttarajaus 2)?

❍ kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
❍ en (→ siirry kysymykseen 14a)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
❍ henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
❍ perheen tai seurueen kokonaiskulut.

❑ Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____
→ Ilmoita tämän lisäksi alla <u>muut</u> kulusi retkeilyalueella ja sen lähialueella.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **<u>retkeilyalueella ja sen lähialueella</u>**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____
E majoittuminen	_____
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	_____
G muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____

14a. Kuinka usein olet käynyt Ruunaan retkeilyalueella ennen tätä käyntiä?

(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta ❑ → siirry kysymykseen 14b
viimeisen viiden vuoden aikana _____kertaa
milloin ensimmäisen kerran? v._____
milloin viimeksi? v._____

14b. Kuinka usein olet käynyt viimeisen 12 kk:n aikana virkistäytymässä kansallispuistossa, retkeilyalueella tms. luontomatkakohteella?

päiväretkellä noin _____ kertaa
vähintään yhden maastoyöpymisen (esim. teltassa tai autiotuvassa) sisältävällä retkellä _____ kertaa

14c. Millaisia retkiä olet tehnyt viimeisen 5 vuoden aikana? (merkitse kaikki joita olet tehnyt)

❑ omatoimisia retkiä merkittyjen reittien ulkopuolella
❑ pitkiä (yli 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä
❑ lyhyitä (alle 10 km) omatoimisia retkiä merkityillä reiteillä tai tutussa maastossa
❑ osallistunut opastetulle retkelle
❑ muu, mikä?_____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

		ei lainkaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
1	maaston kuluneisuus		❍	❍	❍	❍	❍	
2	maaston roskaantuneisuus		❍	❍	❍	❍	❍	
3	luonnonympäristön käsittely		❍	❍	❍	❍	❍	
4	liiallinen kävijämäärä		❍	❍	❍	❍	❍	
5	muiden kävijöiden käyttäytyminen		❍	❍	❍	❍	❍	
8	alueen ulkopuolisen liikenteen melu alueella		❍	❍	❍	❍	❍	
9	liikenteen melu alueella		❍	❍	❍	❍	❍	
	jokin muu, mikä? _____		❍	❍	❍	❍	❍	

16. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[__ __ __ __ __] _____

17. Sukupuoli?

❍ mies ❍ nainen

18. Syntymävuosi?

[__ __ __ __]

19. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

❍ ammattikoulu
❍ opistotasoinen tutkinto
❍ alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
❍ ei ammatillista tutkintoa

20. Mistä sait tietoa Ruunaan retkeilyalueesta? (voit merkitä useamman vaihtoehdon)

- ❑ Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä
- ❑ tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta
- ❑ Metsähallituksen www-sivuilta (www.metsa.fi tai www.luontoon.fi)
- ❑ muilta www-sivuilta
- ❑ esitteistä tai oppaista (retkeilyopas, ym)
- ❑ TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista
- ❑ seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta
- ❑ alueen yrityksiltä (esim. ohjelmapalvelut, majoitus)
- ❑ paikka on minulle entuudestaan tuttu
- ❑ muualta, mistä? _____

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI! Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

No 191 Marika Yliniva ja Essi Keskinen 2010: Perämeren kansallispuiston vesimakrofyytit – peruskartoitus ja näytteenottomenetelmien vertailu. 66 s.

No 192 Juutinen, R. ym. 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve – kasviyhteisöjen ja ympäristön rakenteen tarkastelu. 59 s.

No 193 Juutinen, R. (toim.) 2010: Lähteikköjen ennallistamistarve – hyönteislajiston tarkastelu ja koko hankkeen yhteenveto. 133 s.

Sarja B

No 149 Metsähallitus 2011: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2010. 62 s.

No 150 Meri-Hilkka Mäkelä 2011: Leivonmäen kansallispuiston kävijätutkimus 2011. 62 s.

No 151 Karoliina Sarajärvi 2011: Syötteen kävijätutkimus 2010. 55 s.

No 152 Karoliina Sarajärvi & Veikko Virkkunen 2011: Syötteen yritystutkimus 2010. 47 s.

No 153 Marjo Korhonen 2011: Evon retkeilyalueen kävijätutkimus 2010. 46 s.

No 154 Mäenpää, O. 2011: Torronsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 47 s.

No 155 Tikkanen, R. 2011: Liesjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2010. 51 s.

No 156 Tahvanainen, V., Tikkamäki, T. & Lindholm, T. 2011: Kolin kansallispuiston kävijätutkimus 2009. 44 s.

No 157 Similä, M. & Junninen, K. (toim.) 2011: Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. 192 s. Ilmestyy 3.10.2011.

Sarja C

No 105 Pulkkinen, P., Partanen, T., Kiiskinen, A. & Laakkonen, M. 2011: Pallas-Yllästunturin kansallispuiston kalavesien hoito- ja käyttösuunnitelma. 2. korj. p. 39 s.

No 106 Metsähallitus 2011: Muotkeduoddara meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 186 s.

No 107 Metsähallitus 2011: Báišduoddara meahcceguovlu ja dasa guoskevaš jekkiidsuodjalanguovlluid dikšun- ja geavahanplána. 158 s.

No 109 Meriruoho, A. 2011: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen luontomatkailusuunnitelma 2011. 54 s.

No 110 Meriruoho, A. 2011: Naturturismplan för världsarvet Kvarkens skärgård 2011. 54 s.

No 111 Meriruoho, A. 2011: Sustainable Tourism Development Strategy for Kvarken Archipelago World Heritage Site 2011. 54 s.

No 112 Alatossava, S. 2011: Sustainable Tourism Development Strategy for Oulanka National Park 2011. 49 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN 1799-5388 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-446-895-4 (pdf)

www.metsa.fi/julkaisut